

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 16 päivänä elokuuta 2017

531/2017

Laki ammattillisesta koulutuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan kuuluvista ammatillisista tutkinnoista, ammatillisen osaamisen hankkimiseksi tarvittavasta koulutuksesta sekä ammatillisen osaamisen osoittamisesta ja todentamisesta.

2 §

Ammatillisten tutkintojen ja ammatillisen koulutuksen tarkoitus

Tässä laissa tarkoitettujen tutkintojen ja koulutuksen tarkoituksena on kohottaa ja ylläpitää väestön ammatillista osaamista, antaa mahdollisuus ammattitaidon osoittamiseen sen hankkimistavasta riippumatta, kehittää työ- ja elinkeinoelämää ja vastata sen osaamistarpeisiin, edistää työllisyyttä, antaa valmiuksia yrittäjyyteen ja työ- ja toimintakyvyn jatkuvaan ylläpitoon sekä tukea elinikäistä oppimista ja ammatillista kasvua. Tässä laissa tarkoitettujen koulutuksen tarkoituksena on lisäksi edistää tutkintojen tai niiden osien suorittamista.

Tässä laissa tarkoitettujen koulutuksen tavoitteena on lisäksi tukea opiskelijoiden kehitystä hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintovalmiuksien, ammatillisen kehittymisen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *henkilöstökoulutuksella* tietyn työnantajan henkilöstölle järjestettävää koulutusta, joka on osin työnantajan rahoittamaa ja osin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisesti rahoitettava;

2) *tutkintokoulutuksella* ammatillisen osaamisen hankkimiseksi tarvittavaa koulutusta, jonka tavoitteena on ammatillisen tutkinnon taikka ammatillisen tutkinnon osan tai osien suorittaminen;

3) *työvoimakoulutuksella* koulutusta, johon opiskelijat valitaan työ- ja elinkeinoviranomaisen toteaman koulutustarpeen perusteella siten kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 5 luvun 3 §:ssä säädetään;

4) *koulutuksen järjestäjällä* tahoja, jolle on myönnetty 3 luvussa tarkoitettu koulutuksen järjestämislupa;

5) *opiskelijalla* henkilöä, joka on otettu suorittamaan tässä laissa tarkoitettua koulutusta, ammatillista tutkintoa taikka ammatillisen tutkinnon osaa tai osia.

4 §

Yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa

Tutkinnoissa, koulutuksessa ja niiden järjestämisessä tulee ottaa huomioon työ- ja elinkeinoelämän tarpeet. Tutkintoja ja koulutusta suunniteltaessa, järjestettäessä, arvioitaessa ja kehitettäessä sekä osaamistarpeita ennakoitaessa tulee tehdä yhteistyötä työ- ja elinkeinoelämän kanssa.

2 luku

Tutkinnot ja koulutukset

5 §

Ammatilliset tutkinnot

Ammatillisia tutkintoja ovat ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot.

Ammatillisessa perustutkinnossa osoitetaan laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito vähintään yhdellä työelämän toimintakokonaisuuteen liittyvällä osa-alueella. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin ammatillisissa perustutkinnoissa osoitettava osaamisesta.

Ammattitutkinnossa osoitetaan työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattitaitoa, joka on perustutkintoa syvällisempää tai kohdistuu rajatumpiin työtehtäviin.

Erikoisammattitutkinnossa osoitetaan työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattitaitoa, joka on ammattitutkintoa syvällisempää ammatin hallintaa tai monialaista osaamista.

Ammatillinen perustutkinto ja ammattitutkinto sijoittuvat ammattipätevyys-tunnustamisesta annetun lain (1384/2015) 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulle pätevyystasolle ja erikoisammattitutkinto 3 kohdassa tarkoitettulle pätevyystasolle.

6 §

Tutkintorakenne

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädetään, mitkä ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot kuuluvat ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteeseen. Poiketen siitä, mitä 15 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetään, opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voidaan lisäksi säätää tiettyyn tutkintoon sisältyvästä osaamisalasta, jos kyseisen osaamisalan järjestämiskustannukset poikkeavat merkittävästi tutkinnon yleisistä järjestämiskustannuksista.

Opetushallitus valmistelee 1 momentissa tarkoitettua tutkintorakenteen muuttamista koskevia esityksiä. Esityksiä valmistellessaan Opetushallituksen on kuultava asianomaista työelämätoimikuntaa.

Tutkinnot voivat sisältää osaamisaloja, joilla tarkoitetaan työelämän itsenäiseen toimintakokonaisuuteen liittyvää suuntautumista tutkinnon sisällä. Tutkintoon voidaan myös liittää 17 §:ssä tarkoitettuja tutkintonimikkeitä. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voidaan säätää tutkintojen osaamisalojen ja tutkintonimikkeiden määrittämisessä käytettävistä periaatteista.

7 §

Valmentavat koulutukset

Valmentavalla koulutuksella tarkoitetaan ammatilliseen koulutukseen valmentavaa koulutusta sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa koulutusta.

Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus antaa opiskelijoille valmiuksia ammatilliseen tutkintokoulutukseen hakeutumiseksi sekä vahvistaa opiskelijoiden edellytyksiä suorittaa ammatillinen tutkinto.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus antaa sairauden tai vamman vuoksi erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille henkilökohtaisten tavoitteiden ja valmiuksien mukaista opetusta ja ohjausta.

8 §

Muu ammatillinen koulutus

Sen lisäksi, mitä 6 ja 7 §:ssä säädetään, ammatillisena koulutuksena voidaan järjestää:

- 1) ammatillista osaamista syventävää tai täydentävää koulutusta, jonka tavoitteena ei ole tutkinnon tai sen osan suorittaminen; sekä
- 2) ammatilliseen tehtävään valmistavaa koulutusta, joka valmistaa ansio- ja liikennelentäjän tehtäviin, lennonjohtajan tehtäviin tai kaupunkiraideliikenteen kuljettajien tehtäviin.

9 §

Henkilöstökoulutus

Henkilöstökoulutuksena voidaan järjestää 5 §:ssä tarkoitettuja tutkintoja ja tutkinnon osia, tutkintokoulutusta sekä 8 §:n 2 kohdassa tarkoitettua ammatilliseen tehtävään valmistavaa koulutusta. Työvoimakoulutuksessa henkilöstökoulutuksena voidaan järjestää myös 8 §:n 1 kohdassa tarkoitettua ammatillista osaamista syventävää tai täydentävää koulutusta.

10 §

Tutkintojen mitoitusperusteet ja laajuus

Ammatillisten perustutkintojen, ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen sekä tutkintojen osien mitoituksen peruste on osaamispiste.

Ammatillisten perustutkintojen laajuus on 180 osaamispistettä. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voidaan säätää ammatillisen perustutkinnon, tai poiketen siitä, mitä 15 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetään, osaamisalan laajuudeksi yli 180 osaamispistettä, jos ammattialaa koskeva sääntely sitä edellyttää.

Ammattitutkintojen laajuus on 120, 150 tai 180 osaamispistettä. Erikoisammattitutkintojen laajuus on 160, 180 tai 210 osaamispistettä. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädetään ammatti- ja erikoisammattitutkintojen laajuudesta osaamispisteinä.

11 §

Valmentavien koulutusten mitoitusperusteet, laajuus ja suoritus aika

Valmentavan koulutuksen ja sen osien mitoituksen peruste on osaamispiste.

Ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen laajuus on 60 osaamispistettä.

Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus tulee suorittaa yhdessä vuodessa, jollei koulutuksen järjestäjä myönnä opiskelijalle sairauden tai muun erityisen syyn vuoksi suoritusajaksi pidennystä.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa suoritus aika määräytyy opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden ja valmiuksien perusteella. Koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen suoritusajasta. Koulutuksen suoritus aika voi olla kuitenkin enintään kolme vuotta.

12 §

Tutkinnon osien ja valmentavan koulutuksen osien mitoitusperusteet

Tutkinnon osien ja valmentavan koulutuksen osien osaamispisteet määräytyvät sen mukaan, mikä on niihin sisältyvän osaamisen kattavuus, vaikeusaste ja merkittävyys suhteessa koko tutkinnon tai valmentavan koulutuksen ammattitaitovaatimuksiin ja osaamistavoitteisiin.

13 §

Ammatillisten tutkintojen muodostuminen

Ammatilliset tutkinnot muodostuvat ammatillisista tutkinnon osista. Tutkinrossa tai tutkinnon mahdollisissa osaamisaloissa on vähintään yksi pakollinen ammatillinen tutkinnon osa ja vähintään yksi valinnainen ammatillinen tutkinnon osa.

Sen lisäksi mitä 1 momentissa säädetään, ammatilliseen perustutkintoon sisältyy yhteisiä tutkinnon osia, jotka ovat:

- 1) viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen;
- 2) matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen; ja
- 3) yhteiskunta- ja työelämäosaaminen.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tutkinnon muodostumisesta ammatillisista ja yhteisistä tutkinnon osista, yhteisten tutkinnon osien laajuudesta osaamispisteinä sekä yhteisiin tutkinnon osiin kuuluvista osa-alueista ja osa-alueiden pakollisuudesta ja valinnaisuudesta.

14 §

Valmentavan koulutuksen muodostuminen

Valmentava koulutus muodostuu koulutuksen osista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin valmentavan koulutuksen muodostumisesta.

15 §

Tutkinnon perusteet

Opetushallitus määrää tutkinnon perusteet kullekin 6 §:ssä tarkoitettuun tutkintorakenteeseen kuuluvalla tutkinnolla.

Tutkinnon perusteissa määrätään:

- 1) tutkintonimikkeet;
- 2) tutkinnon osaamisalat;

3) tutkinnon muodostuminen pakollisista ja valinnaisista tutkinnon osista sekä tutkinnon osien ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden laajuus osaamispisteinä siltä osin, kuin näistä ei säädetä 13 §:ssä tai sen nojalla;

4) tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet sekä osaamisen arviointi;

5) miltä osin 64 §:n 2 momentissa tarkoitettu osaamisen arvioinnin mukauttaminen tai 66 §:n 1 momentissa tarkoitettu ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen ei ole mahdollista.

Opetushallituksen tulee laatia ammatillisten perustutkintojen perusteet siten, että tutkinnot vastaavat laajuudeltaan lukiolain (629/1998) 7 §:ssä säädettyä lukion oppimäärän laajuutta.

Opetushallituksen tulee valmistella tutkinnon perusteet yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän edustajien, koulutuksen järjestäjien ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa. Opetushallituksen on tutkinnon perusteita valmistellessaan tehtävä yhteistyötä asianomaisen työelämätoimikunnan kanssa.

16 §

Valmentavan koulutuksen perusteet

Opetushallitus määrää koulutuksen perusteet ammatilliseen koulutukseen valmentavalle koulutukselle sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavalle koulutukselle.

Koulutuksen perusteissa määrätään:

1) koulutuksen muodostuminen pakollisista ja valinnaisista koulutuksen osista sekä koulutuksen osien laajuus osaamispisteinä siltä osin kuin näistä ei säädetä 14 §:n nojalla; ja

2) koulutuksen osien osaamistavoitteet ja osaamisen arviointi.

17 §

Tutkintojen nimien ja tutkintonimikkeiden suojaaminen

Tässä laissa tarkoitettujen tutkintojen nimiä ja tutkintonimikkeitä saa käyttää vain tutkinnoista, jotka on suoritettu tämän lain mukaisesti. Tutkintonimike on nimike, jota henkilö voi käyttää suorittuaan hyväksytysti tutkintonimikkeen käyttöön oikeuttavan tutkinnon.

18 §

Jatko-opintokelpoisuus

Tutkintojen yleisestä jatko-opintokelpoisuudesta yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin säädetään yliopistolain (558/2009) 37 §:ssä ja ammattikorkeakoululain (932/2014) 25 §:ssä.

19 §

Oikeus osallistua ylioppilastutkintoon

Tutkintokoulutuksen opiskelijan ja ammatillisen tutkinnon suorittaneen oikeudesta ylioppilastutkinnon suorittamiseen säädetään lukiolain 18 a §:ssä.

20 §

Kokeilu

Tässä laissa tarkoitettujen tutkintojen ja koulutusten kehittämiseksi voidaan järjestää määräaikaista kokeiluja. Kokeilulupa voidaan myöntää enintään kuudeksi vuodeksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voidaan säätää kokeiltavista tutkinnoista. Opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä voidaan kokeilla uusia koulutuksia. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi päättää, että kokeiltavan tutkinnon laajuus poikkeaa 10 §:ssä tai sen nojalla säädetystä, valmentavan koulutuksen laajuus poikkeaa 11 §:ssä säädetystä taikka tutkinnon tai koulutuksen muodostuminen poikkeaa 13 tai 14 §:ssä taikka niiden nojalla säädetystä.

Opetushallituksen päätöksellä voidaan kokeilla tutkintojen tai koulutuksen perusteista, tutkinnon osaamisaloista tai tutkintonimikkeistä poikkeamista.

Opetushallitus määrää 2 tai 3 momentissa tarkoitettussa kokeilussa noudatettavat tutkinnon tai koulutuksen perusteet. Kokeilussa suoritettavan tutkinnon tulee olla tavoitteiltaan ja sisällöltään sellainen, että tutkinnon edellyttämä osaaminen ja ammattitaito sekä kelpoisuus jatko-opintoihin saavutetaan.

21 §

Kokeiluun valittavat koulutuksen järjestäjät

Kokeiluun osallistuvat koulutuksen järjestäjät valitaan hakemuksesta.

Kokeiluun otetaan mukaan tarvittava määrä koulutuksen järjestäjiä siten, että kokeilulle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa. Valinnassa otetaan huomioon alueellinen ja kielellinen edustavuus, jos se kokeilun laajuus ja tavoitteet huomioon ottaen on perusteltua. Koulutuksen järjestäjällä tulee olla edellytykset toteuttaa kokeilu sen tavoitteita vastaavalla tavalla ja opiskelijoiden oikeuksia vaarantamatta.

3 luku

Tutkintojen ja koulutuksen järjestäminen

22 §

Tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa

Tässä laissa tarkoitettujen ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestäminen edellyttää opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupaa (*järjestämislupa*). Järjestämislupa voidaan myöntää hakemuksesta kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle.

Tässä laissa tarkoitettuja tutkintoja ja koulutusta voidaan opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä järjestää myös valtion oppilaitoksissa tai Suomen solmiman valtiosopimuksen perusteella. Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää toiminnan lopettamisesta valtion oppilaitoksissa noudattaen soveltuvin osin, mitä tässä luvussa järjestämisluvusta säädetään.

23 §

Järjestämisluvassa määrättävät tutkinnot ja koulutus

Järjestämisluvassa määrätään tutkinnot, joita koulutuksen järjestäjällä on oikeus myöntää ja joihin se voi järjestää tutkintokoulutusta. Järjestämisluvassa määrätään lisäksi oikeudesta järjestää valmentavaa koulutusta. Koulutuksen järjestäjä voi järjestää myös jär-

jestämisluvan mukaisiin tutkintoihin liittyvää 8 §:n 1 kohdassa tarkoitettua ammatillista osaamista syventävää ja täydentävää koulutusta.

Järjestämisluvassa voidaan määrätä oikeudesta järjestää 8 §:n 2 kohdassa tarkoitettua ammatilliseen tehtävään valmistavaa koulutusta tai oikeudesta toimia kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain (273/2007) 10 §:ssä tarkoitettuna perustason ammattipätevyyskoulutusta tai jatkokoulutusta antavana koulutuskeskuksena.

Järjestämisluvassa määrätään oikeudesta järjestää 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tutkintoja ja koulutusta työvoimakoulutuksena. Järjestämislupa voidaan myös rajata koskemaan vain työvoimakoulutusta. Opetus- ja kulttuuriministeriön tulee kuulla työ- ja elinkeinoministeriötä ennen tässä momentissa tarkoitettua oikeudesta päättämistä. Koulutuksen järjestäjä ja työ- ja elinkeinohallinto sopivat työvoimakoulutuksen järjestämisestä.

24 §

Opetus- ja tutkintokieli

Järjestämisluvassa määrätään koulutuksen järjestäjän opetus- ja tutkintokielistä.

Koulutuksen järjestäjän on annettava opetusta järjestämisluvassa määrätyillä opetuskielillä. Koulutuksen järjestäjän opetuskieli voi olla suomi, ruotsi tai saame. Koulutuksen järjestäjä voi olla myös kaksikielinen, jolloin opetuskielenä on suomi ja ruotsi. Järjestämisluvassa määrätyn opetuskielen lisäksi koulutuksen järjestäjä voi antaa opetusta toisella kotimaisella kielellä, saamenkielellä, romanikielellä, viittomakielellä tai vieraalla kielellä.

Tutkinnon tai valmentavan koulutuksen voi suorittaa järjestämisluvassa määrätyllä tutkintokielellä. Koulutuksen järjestäjän tutkintokieliä ovat järjestämisluvassa määrättyt opetuskielet sekä järjestämisluvassa tutkinnoittain tai valmentavan koulutuksen osalta määrättyt muut kielet.

25 §

Toiminta-alue

Järjestämisluvassa määrätään toiminta-alueesta, jonka osaamistarpeisiin koulutuksen järjestäjän toiminta ensisijaisesti vastaa. Koulutuksen järjestäjällä on velvollisuus järjestää osaamistarpeen mukaisesti tutkintoja ja koulutusta järjestämisluvassa määrätyllä toiminta-alueella. Toiminta-alueen lisäksi tutkintoja ja koulutusta voi järjestää myös muualla Suomessa, ei kuitenkaan Ahvenanmaan maakunnassa.

26 §

Opiskelijavuodet

Järjestämisluvassa määrätään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 b §:ssä tarkoitettujen opiskelijavuosien vähimmäismäärästä. Järjestämisluvassa voidaan osaamistarpeeseen tai koulutuksen järjestämiseen liittyvästä erityisestä syystä määrätä myös tiettyä tutkintoa tai koulutusta koskevista opiskelijavuosien määristä.

27 §

Järjestämisluvassa määrättävät muut oikeudet, velvollisuudet, ehdot ja tehtävät

Järjestämisluvassa voidaan määrätä oikeudesta järjestää 30 §:ssä tarkoitettua koulutuksen hankinnan kautta oppisopimuskoulutuksena kaikkia 6 §:ssä tarkoitettuun tutkintorakenteeseen kuuluvia tutkintoja sekä 8 §:n 1 kohdassa tarkoitettua ammatillista osaamista syventävää tai täydentävää koulutusta.

Järjestämisluvassa voidaan määrätä koulutuksen järjestäjän velvollisuudesta järjestää 23 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tutkintoja ja valmentavaa koulutusta 65 §:ssä tarkoitettua

tuun vaativaan erityiseen tukeen oikeutetuille opiskelijoille sekä huolehtia erityisen tuen kehittämistä, ohjaus- ja tukitehtävistä.

Järjestämisluvassa määrätään koulutuksen järjestäjän oikeudesta järjestää sisäoppilaitosmuotoista koulutusta ja vankilaopetusta.

Järjestämisluvassa voidaan määrätä myös muista velvoitteista, jos koulutuksen saatavuuden turvaaminen tai muut tutkintojen ja koulutuksen järjestämiseen liittyvät syyt sitä edellyttävät. Lisäksi järjestämisluvassa voidaan määrätä tutkintojen ja koulutuksen järjestämiseen liittyvistä ehdoista sekä kehittämistä ja muista tehtävistä.

28 §

Järjestämisluvan myöntämisedellytykset

Järjestämisluvan myöntämisen edellytyksenä on, että tutkintojen ja koulutuksen järjestäminen on tarpeellista ottaen huomioon valtakunnalliset ja alueelliset osaamistarpeet sekä tutkintojen ja koulutuksen tarjonta. Tutkintoja tai koulutusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

Järjestämislupa voidaan myöntää hakijalle, jolla on hakemansa tehtävän toteuttamiseksi tarvittava osaaminen ja riittävä yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa sekä taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset haetun tehtävän mukaisten tutkintojen ja koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Edellytysten arvioinnissa otetaan huomioon toiminnan laatu, vaikuttavuus ja tuloksellisuus.

Opetus- ja kulttuuriministeriön on järjestämislupien myöntämistä koskevan päätöksenteon yhteydessä huolehdittava siitä, että järjestämisluvat muodostavat kokonaisuuden, joka varmistaa ammatillisen koulutuksen riittävän saatavuuden.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään järjestämisluvan hakemiseen liittyvistä menettelyistä, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä sekä järjestämisluvan myöntämisen tarkemmista edellytyksistä.

29 §

Järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää hakemuksesta järjestämisluvan muuttamisesta ja peruuttamisesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi ilman hakemusta muuttaa järjestämislupaa, jos tutkintojen ja koulutuksen järjestäminen merkittävästi poikkeaa osaamistarpeista taikka jos tutkintojen ja koulutuksen järjestämiseen liittyvät muut erityiset syyt tai valtiontaloudelliset syyt sitä edellyttävät.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi ilman hakemusta muuttaa tai peruuttaa järjestämisluvan, jos:

- 1) järjestämisluvassa määrättyjä tutkintoja tai koulutusta ei enää järjestetä;
- 2) järjestetyt tutkinnot tai koulutus taikka koulutuksen järjestäjän toimintaedellytykset eivät enää täytä 28 §:n mukaisia järjestämisluvan myöntämiselle säädettyjä edellytyksiä; tai
- 3) tutkintoja tai koulutusta järjestetään muuten olennaisesti vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tulee varata koulutuksen järjestäjälle mahdollisuus 3 momentissa tarkoitettujen puutteiden korjaamiseen kohtuullisessa ajassa ennen järjestämisluvan muuttamista tai peruuttamista. Opetus- ja kulttuuriministeriön tulee kuulla työ- ja elinkeinoministeriötä ennen työvoimakoulutuksen järjestämisluvan muuttamista tai peruuttamista. Opetus- ja kulttuuriministeriön on järjestämisluvan peruuttamista koskevan päätöksenteon yhteydessä huolehdittava siitä, ettei ammatillisen koulutuksen riittävä saatavuus vaarannu.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettu järjestämislupaa koskeva päätös on maksuton.

30 §

Koulutuksen hankinta

Koulutuksen järjestäjä voi hankkia järjestämisluvassa määrättyjen tutkintojen osia sekä niihin valmistavaa tutkintokoulutusta, järjestämisluvan mukaista muuta koulutusta sekä 27 §:n 1 momentissa tarkoitettua oppisopimuskoulutusta toiselta ammatillisen tai muun koulutuksen järjestäjältä, muulta julkiselta taholta taikka muulta yksityiseltä yhteisöltä tai säätiöltä. Lisäksi opiskelijan yksilöllisten valintojen mahdollistamiseksi koulutuksen järjestäjä voi järjestämisluvan mukaisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämisen yhteydessä hankkia myös muita kuin järjestämisluvan mukaisia tutkintojen ja koulutuksen osia sekä osaamisen hankkimisen tukitoimia edellä mainituilta tahoilta. Tutkinnon tai koulutuksen osan osaamisen arviointi voidaan kuitenkin hankkia vain järjestämisluvan saaneelta ammatillisen koulutuksen järjestäjältä tai vastaavan luvan saaneelta muun koulutuksen järjestäjältä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että sen hankkimat 1 momentissa tarkoitettut tutkinnot, tutkinnon osat ja koulutus järjestetään tämän lain mukaisesti.

31 §

Maksullinen palvelutoiminta

Koulutuksen järjestäjä voi järjestää tässä laissa tarkoitettuja tutkintoja ja tutkinnon osia, niihin valmistavaa tutkintokoulutusta sekä valmentavaa koulutusta maksullisena palvelutoimintana, jos kyseessä on 30 §:ssä tarkoitettu koulutuksen hankinta.

32 §

Opetusta tukeva palvelu- ja tuotantotoiminta

Koulutukseen voi tarpeen mukaan liittyä järjestämisluvan mukaista opetusta tukevaa palvelu- ja tuotantotoimintaa.

33 §

Tilauuskoulutus

Koulutuksen järjestäjä voi järjestää opiskelijaryhmälle järjestämisluvassa määrättyjä tutkintoja ja tutkinnon osia sekä niihin valmistavaa tutkintokoulutusta niin, että koulutuksen tilaa ja rahoittaa Suomen valtio, toinen valtio, kansainvälinen järjestö taikka suomalainen tai ulkomainen julkisyhteisö, säätiö tai yksityinen yhteisö (*tilauuskoulutus*).

Tilauuskoulutusta ei voida järjestää Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisille eikä niille, jotka Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden muun sopimuspuolen kanssa tekemän sopimuksen mukaan rinnastetaan Euroopan unionin kansalaisiin, eikä edellä mainittujen perheenjäsenille. Tilauuskoulutusta ei myöskään voida järjestää niille, joilla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu Euroopan unionin sininen kortti, jatkuva tai pysyvä oleskelulupa tai pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa, eikä edellä mainittujen perheenjäsenille. Perheenjäsenen määrittelyyn sovelletaan ulkomaalaislakia.

Tilauuskoulutukseen ei sovelleta, mitä 70–79 ja 95 §:ssä säädetään, jos tilauuskoulutus järjestetään muualla kuin Suomessa. Tilauuskoulutukseen ei muutoin sovelleta, mitä 10 luvussa säädetään.

34 §

Tilauuskoulutukseen sovellettavat säännökset

Tilauuskoulutukseen ei sovelleta, mitä 24 §:ssä säädetään opetus- ja tutkintokielestä, 25 §:ssä toiminta-alueesta ja 26 §:ssä opiskelijavuosien vähimmäismäärästä.

Tilauuskoulutukseen ei sovelleta, mitä 4 luvussa säädetään, lukuun ottamatta 38 §:n 1 momentin säännöstä opiskelijaksi ottamisen edellytyksistä sekä 40 ja 41 §:n säännöksiä opiskelijaksi ottamisen esteistä ja siihen liittyvästä tiedonsaannista.

Tilauuskoulutukseen sovelletaan, mitä 5 luvussa säädetään, elleivät koulutuksen järjestäjä ja tilaaja toisin sovi.

Tilauuskoulutukseen ei sovelleta, mitä 7 luvussa säädetään, lukuun ottamatta 62 §:n 1 momentin säännöstä tutkintokoulutuksen sisällöstä, 64 §:n 2 momentin säännöstä osaamisen arvioinnin mukauttamisesta ja 66 §:n säännöksiä ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeamisesta.

Tilauuskoulutukseen ei sovelleta, mitä 70–79 ja 95 §:ssä säädetään, jos tilauuskoulutus järjestetään muualla kuin Suomessa. Tilauuskoulutukseen ei muutoin sovelleta, mitä 10 luvussa säädetään.

35 §

Tutkintokoulutuksen järjestäminen Euroopan talousalueen ulkopuolella

Koulutuksen järjestäjä voi järjestää Euroopan talousalueen ulkopuolella järjestämisluvassa määrättyjä tutkintoja ja tutkinnon osia sekä niihin valmistavaa tutkintokoulutusta. Koulutukseen ei voida ottaa opiskelijaksi 33 §:n 2 momentissa tarkoitettuja henkilöitä.

Tässä pykälässä tarkoitettuun koulutukseen ei sovelleta, mitä 24 §:ssä säädetään opetus- ja tutkintokielestä, 25 §:ssä toiminta-alueesta, 26 §:ssä opiskelijavuosien vähimmäismäärästä, 42 §:ssä suoritettavan tutkinnon tai koulutuksen valinnasta, 63 §:ssä opiskeluvaihtoehtoja tukevista opinnoista, 68 §:ssä opetuksen julkisuudesta, 70–79 §:ssä oppisopimuskoulutuksesta ja koulutussopimukseen perustuvasta koulutuksesta ja 99–106 §:ssä opiskelijahuollosta, oikeudesta maksuttomaan ruokailuun, opintososiaalisista etuuksista, asuntolatoiminnasta, opiskelijoilta perittävistä maksuista ja opiskelijakunnasta. Lain 40 §:ää sovelletaan ainoastaan opiskelijaksi ottamisen esteiden osalta ja 64 §:n 2 momenttia ainoastaan osaamisen arvioinnin mukauttamisen osalta.

36 §

Tilauuskoulutuksen ja Euroopan talousalueen ulkopuolella järjestettävän koulutuksen rahoitus ja perittävät maksut

Tilauuskoulutus tai 35 §:ssä tarkoitettu Euroopan talousalueen ulkopuolella järjestettävä koulutus eivät saa heikentää koulutuksen järjestäjän järjestämisluvassa määrättyjen tutkintojen ja koulutuksen järjestämisedellytyksiä.

Koulutuksen järjestäjän on perittävä 33 §:n 1 momentissa tarkoitettulta koulutuksen tilaajalta tai 35 §:n 1 momentissa tarkoitettulta opiskelijalta vähintään koulutuksen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset kattava maksu. Koulutuksen tilaajalla on oikeus periä tilauuskoulutukseen osallistuvilta opiskelijoilta tilaajan sijaintivaltion lainsäädännön tai oman käytäntönsä mukaisia maksuja.

Hakeutuminen ja opiskelijaksi ottaminen

37 §

Hakeutuminen ja hakumenettelyt

Henkilöllä on oikeus vapaasti hakeutua suorittamaan tässä laissa tarkoitettua tutkintoa tai koulutusta.

Jatkuvassa haussa koulutuksen järjestäjä päättää hakuajoista ja -menettelyistä. Ammatillisen perustutkintokoulutuksen tai valmentavan koulutuksen opiskelijaksi ottamisessa voidaan kuitenkin käyttää valtakunnallisia hakumenettelyitä. Valtakunnallisista hakumenettelyistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Mitä tässä luvussa säädetään, ei sovelleta henkilöstökoulutukseen, lukuun ottamatta 38 §:n 1 momentin säännöstä opiskelijaksi ottamisen edellytyksistä sekä 40 ja 41 §:n säännöksiä opiskelijaksi ottamisen esteistä ja siihen liittyvästä tiedonsaannista. Opiskelijoiden valitsemisesta henkilöstökoulutukseen päättää työnantaja yhteistyössä koulutuksen järjestäjän kanssa.

Poiketen siitä, mitä tässä luvussa säädetään, opiskelijoiden valitsemisesta työvoimakoulutukseen päättää työ- ja elinkeinotoimisto yhteistyössä koulutuksen järjestäjän kanssa. Opiskelijaksi hakeutumisessa ja opiskelijaksi ottamisessa sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 3 §:ssä ja sen nojalla sekä tämän lain 38, 40 ja 41 §:ssä säädetään. Muutoksenhausta työ- ja elinkeinotoimiston päätökseen säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvussa. Jos opiskelijavalintaa koskeva päätös perustuu tämän lain 38, 40 tai 41 §:ssä säädettyihin edellytyksiin, muutoksenhakuun sovelletaan kuitenkin tämän lain 12 lukua.

38 §

Opiskelijaksi ottamisen edellytykset

Opiskelijaksi voidaan ottaa hakija, joka on suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavan aikaisemman oppimäärän, tai jolla koulutuksen järjestäjä muutoin katsoo olevan riittävät edellytykset tavoitteena olevan osaamisen hankkimiseen tai tutkinnon suorittamiseen.

Ammatilliseen koulutukseen valmentavaan koulutukseen opiskelijaksi ottamisen edellytyksenä on sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, että:

1) hakija ei ole suorittanut:

a) ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetussa laissa (672/2005) tarkoitettua ylioppilastutkintoa tai sitä mainitun lain 17 §:n mukaan tasoltaan vastaavaa tutkintoa;

b) tässä laissa tarkoitettua ammatillista perustutkintoa, ammattitutkintoa tai erikoisammattitutkintoa, valmentavaa koulutusta taikka niitä vastaavaa aikaisempaa tutkintoa tai koulutusta;

c) korkeakoulututkintoa; tai

d) a–c alakohdassa tarkoitettua tutkintoa vastaavaa ulkomaista tutkintoa; ja

2) hakijan tavoitteena on valmentavan koulutuksen jälkeen hakeutua suorittamaan tässä laissa tarkoitettua tutkintoa tai tutkinnon osaa.

Hakija voidaan kuitenkin ottaa opiskelijaksi ammatilliseen koulutukseen valmentavaan koulutukseen, vaikka hän on suorittanut 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun tutkinnon tai koulutuksen, jos ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen suorittaminen on jatko-opintovalmiuksien hankkimiseksi erityisestä syystä perusteltua.

39 §

Opiskelijoiden valintaperusteet

Opiskelijaksi ottamisessa on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita.

Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijaksi ottamisessa käytettävistä valintaperusteista sekä pääsy- ja soveltuvuuskokeista. Edellä 37 §:n 2 momentissa tarkoitettussa valtakunnallisessa hakumenettelyssä käytettävistä valintaperusteista ja pääsy- ja soveltuvuuskokeista voidaan kuitenkin säätää opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

40 §

Esteettömyys opiskelijaksi ottamisessa

Hakijan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaan tai toimintakyvyltään kykenevä koulutukseen liittyviin käytännön tehtäviin oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä, jos 81 §:ssä tarkoitettuihin tutkintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa.

Kun kysymys on 81 §:ssä tarkoitetuista tutkinnoista, opiskelijaksi ottamisen esteenä on myös mainitun 81 §:n, ammattikorkeakoululain 33 §:n tai yliopistolain 43 a §:n mukainen opiskeluoikeuden peruuttamista koskeva päätös, jos toisten henkilöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemiseen liittyvät seikat sitä edellyttävät.

Koulutuksen järjestäjän tulee antaa hakijalle tieto siitä, minkälaisia terveydentilaa koskevia vaatimuksia ja muita edellytyksiä tutkinnon tai koulutuksen suorittamiseen liittyy.

Opetushallitus määrää 81 §:ssä tarkoitettuihin tutkintoihin liittyvistä terveydentilaa koskevista vaatimuksista.

41 §

Opiskelijaksi ottamiseen liittyvä tiedonsaanti

Hakijan tulee koulutuksen järjestäjän pyynnöstä antaa opiskelijaksi ottamisen arvioinnin edellyttämät terveydentilaansa koskevat tiedot, kun kysymys on 81 §:ssä tarkoitetuista tutkinnoista tai 65 §:ssä tarkoitetun vaativan erityisen tuen tehtävän saaneen koulutuksen järjestäjän opiskelijaksi hakeutumisesta.

Hakijan tulee koulutuksen järjestäjän pyynnöstä antaa tieto opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä, kun kysymys on 81 §:ssä tarkoitetuista tutkinnoista.

Koulutuksen järjestäjällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada opiskelijaksi ottamisen edellyttämät välttämättömät tiedot hakijan opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä ja sen perusteluista toiselta koulutuksen järjestäjältä, ammattikorkeakoululta ja yliopistolta.

42 §

Suoritettavan tutkinnon tai koulutuksen valinta

Edellä 37 §:n 2 momentissa tarkoitettussa jatkuvassa haussa koulutuksen järjestäjän tehtävänä on selvittää yhdessä hakijan kanssa tämän suoritettavaksi soveltuva tutkinto, tutkinnon osa tai koulutus, jos hakija ei ole hakeutunut opiskelijaksi tiettyyn tutkintoon tai koulutukseen. Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on ohjata hakija hakeutumaan toisen koulutuksen järjestäjän järjestämään koulutukseen taikka tarvittaessa muun tarkoituksenmukaisen palvelun piiriin, jos koulutuksen järjestäjä ei ota tätä opiskelijaksi.

Jos hakija on jatkuvassa haussa hakenut tiettyä tutkintoa suorittamaan tai tiettyyn koulutukseen, koulutuksen järjestäjä voi ohjata hakijan hakeutumaan toista tutkintoa suoritta-

maan tai toiseen koulutukseen taikka tarvittaessa muun tarkoituksenmukaisen palvelun piiriin, jos koulutuksen järjestäjä hakemuksen perusteella arvioi, että joku muu tutkinto tai koulutus olisi hakijalle soveltuvampi.

Jos opiskelijaksi otettu haluaa perustellusta syystä vaihtaa tutkintoa tai koulutusta taikka opiskelija aikoo ilman hyväksyttävää syytä keskeyttää aloittamansa koulutuksen, koulutuksen järjestäjän tehtävänä on selvittää yhdessä opiskelijan kanssa tälle soveltuvampi tutkinto tai koulutus sekä tarvittaessa ohjata opiskelija hakeutumaan toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen taikka muun tarkoituksenmukaisen palvelun piiriin.

43 §

Päätös opiskelijaksi ottamisesta

Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijaksi ottamisesta.

Jos opiskelijaksi ottamisessa käytetään 37 §:n 2 momentissa tarkoitettuja valtakunnallisia hakumenettelyitä, valitsematta jättämisestä voidaan ilmoittaa hakijalle poiketen siitä, mitä hallintolain (434/2003) 7 luvussa säädetään hallintopäätöksen antamisesta. Valitsematta jättämisestä tulee kuitenkin ilmoittaa hakijalle kirjallisesti. Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijaksi ottamista koskeva hallintolain 7 luvun mukainen hallintopäätös, jos hakija kirjallisesti tai suullisesti pyytää päätöksen antamista 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tässä momentissa tarkoitetun ilmoituksen opiskelijavalinnan tuloksesta.

5 luku

Henkilökohtaistaminen

44 §

Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma

Koulutuksen aloittavalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma, johon kirjataan yksilölliset osaamisen tunnistamista, tunnustamista, hankkimista, kehittymistä ja osoittamista sekä ohjaus- ja tukitoimia koskevat tiedot siten kuin jäljempänä 46–49 §:ssä ja 67 §:n 2 momentissa säädetään. Suunnitelmaan merkittävistä tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Koulutuksen järjestäjä vastaa henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laatimisesta ja päivittämisestä.

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on suunnitella opiskelijan tavoitteiden sekä tunnistetun aiemmin hankitun osaamisen perusteella, suorittaako opiskelija koko tutkinnon vai tutkinnon osan tai osia, ellei tästä ole päätetty 43 §:ssä säädetyn mukaisesti. Mitä tässä momentissa säädetään, ei sovelleta työvoimakoulutukseen.

Mitä tässä luvussa säädetään, sovelletaan 8 §:ssä tarkoitettuun muuhun ammatilliseen koulutukseen vain siltä osin kuin kyse on oppisopimuskoulutuksesta tai koulutussopimukseen perustuvasta koulutuksesta.

45 §

Henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laadinta ja hyväksyminen

Koulutuksen järjestäjä laatii ja päivittää henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman yhdessä opiskelijan kanssa. Suunnitelman laadintaan ja päivittämiseen osallistuu koulutuksen järjestäjän nimeämä opettaja, opinto-ohjaaja tai tarvittaessa muu koulutuksen järjestäjän edustaja.

Työnantaja tai muu työpaikan edustaja osallistuu henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laadintaan ja päivittämiseen, jos koulutus järjestetään oppisopimuskou-

lutuksena tai koulutussopimukseen perustuvana koulutuksena taikka osaaminen osoitetaan työpaikalla. Jos työvoimakoulutukseen sisältyy työpaikalla tapahtuvaa osaamisen hankkimista, suunnitelman laadintaan voi osallistua myös työ- ja elinkeinoviranomaisen edustaja.

Lisäksi koulutuksen järjestäjän kanssa yhteistyössä toimivat tahot osallistuvat henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laadintaan ja päivittämiseen siltä osin, kun suunnitelman mukainen osaamisen hankkiminen tai osoittaminen taikka ohjaus- ja tukitoimet perustuvat 30 §:ssä tarkoitettuun koulutuksen hankkimiseen taikka muuhun koulutuksen järjestäjän yhteistyöhön toisen ammatillisen koulutuksen järjestäjän, lukiokoulutuksen järjestäjän tai muiden toimijoiden kanssa.

Henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman ja sen muutokset hyväksyvät koulutuksen järjestäjä ja opiskelija sekä 2 ja 3 momentissa tarkoitettut tahot siltä osin, kun ne osallistuvat suunnitelman laadintaan ja päivittämiseen. Alaikäisen opiskelijan huoltajalla tai laillisella edustajalla tulee olla mahdollisuus osallistua opiskelijan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laadintaan ja päivittämiseen.

46 §

Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämien asiakirjojen ja muun selvityksen perusteella.

47 §

Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on tunnustaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen, joka vastaa tutkinnon tai koulutuksen perusteiden ammattitaitovaatimuksia tai osaa mistavoitteita. Osaamisen tunnustaminen tehdään 46 §:ssä tarkoitettujen asiakirjojen ja muun selvityksen perusteella. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin osaamisen tunnustamisen menettelytavoista.

Aiemmin hankitun osaamisen arvioinnissa sovelletaan, mitä 53 §:n 1–3 momentissa säädetään osaamisen arvioinnista, 54 §:ssä osaamisen arvioijista, 55 §:ssä arvioinnin tarkistamisesta ja oikaisusta sekä 56 §:ssä arvosanan korottamisesta. Poiketen siitä, mitä 54 §:n 1 momentissa säädetään, osaamisen arvioijina toimii kuitenkin kaksi opettajaa tai muuta koulutuksen järjestäjän edustajaa, jos aiemmin hankittua osaamista arvioidaan ilman näyttöön osallistumista. Jos aiemmin hankittua osaamista tunnustetaan ilman osaamisen arviointia, sovelletaan ainoastaan, mitä 56 §:ssä säädetään arvosanan korottamisesta.

Opetushallitus voi määrätä osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteista sekä arvosanojen muuntamisesta.

48 §

Osaamisen hankkimisen suunnittelu

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on suunnitella tutkinnon tai koulutuksen perusteissa edellytetyn ammattitaidon tai osaamisen hankkiminen, jos opiskelijalla ei ole osaamisen osoittamiseksi tarvittavaa aiemmin hankittua osaamista. Lisäksi koulutuksen järjestäjän tehtävänä on suunnitella opiskelijan tarvitsemat ohjaus- ja tukitoimet, seurata opiskelijan osaamisen kehittymistä sekä tarvittaessa suunnitella 63 §:ssä tarkoitettujen opiskeluvälmiuksien tukevat opinnot, 64 §:ssä tarkoitettu erityinen tuki ja osaamisen arvioinnin mukauttaminen sekä 66 §:ssä tarkoitettu ammattitaitovaatimuksista tai osaa mistavoitteista poikkeaminen.

Ammattitaidon tai osaamisen hankkiminen suunnitellaan yksilöllisesti tutkinnon tai koulutuksen osittain.

Mitä tässä pykälässä säädetään opiskelijasta, sovelletaan myös oppisopimuskoulutukseen hakijaan.

49 §

Osaamisen osoittamisen suunnittelu

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on suunnitella tutkinnon tai koulutuksen perusteissa edellytetyn ammattitaidon tai osaamisen osoittaminen.

Ammattitaidon tai osaamisen osoittaminen suunnitellaan yksilöllisesti tutkinnon tai koulutuksen osittain.

6 luku

Tutkinnon tai valmentavan koulutuksen suorittaminen ja osaamisen arviointi

50 §

Tutkinnon ja valmentavan koulutuksen suorittaminen

Tutkinnon osa on suoritettu, kun opiskelija on osoittanut tutkinnon perusteissa määritellyn osaamisen 52 §:ssä säädetyllä tavalla tai osaaminen on tunnustettu siten kuin 47 §:ssä säädetään. Tutkinto on suoritettu, kun tutkinnon perusteiden mukaan kaikki tutkinnon muodostumiseksi vaadittavat osat on suoritettu hyväksytysti.

Valmentavan koulutuksen osa on suoritettu, kun opiskelija on osoittanut koulutuksen perusteissa määritellyn osaamisen 52 §:ssä säädetyllä tavalla tai osaaminen on tunnustettu siten kuin 47 §:ssä säädetään. Valmentava koulutus on suoritettu, kun koulutuksen perusteiden mukaan kaikki koulutuksen muodostumiseksi vaadittavat koulutuksen osat on suoritettu hyväksytysti.

51 §

Palaute osaamisen kehittämisestä

Opiskelijalla on oikeus saada palautetta osaamisensa kehittämisestä tutkinnon suorittamisen tai koulutuksen aikana. Tutkintokoulutuksen ja valmentavan koulutuksen aikana opiskelijan osaamisen kehittymistä arvioivat ja siitä antavat palautetta opetuksesta vastaavat opettajat ja muut opiskelijan opetukseen, ohjaukseen ja tukeen osallistuvat koulutuksen järjestäjän edustajat, sekä työpaikalla järjestettävän koulutuksen aikana myös vastuullinen työpaikkaohjaaja. Jos opiskelija suorittaa tutkinnon tai tutkinnon osan osallistumatta tutkintokoulutukseen, hänen osaamisensa kehittymistä arvioivat ja siitä antavat palautetta 54 §:ssä tarkoitetut osaamisen arvioijat osaamisen arvioinnin yhteydessä.

Opiskelijalle annettavalla palautteella ohjataan ja kannustetaan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä kehitetään edellytyksiä itsearviointiin.

52 §

Osaamisen osoittaminen

Tutkinnon osien edellyttämä ammattitaito ja osaaminen osoitetaan tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa (*näyttö*). Näytössä opiskelija osoittaa, miten hyvin hän on saavuttanut tutkinnon perusteissa määritellyn keskeisen am-

mattitaidon tai osaamisen. Yhteisten tutkinnon osien suorittamiseksi vaadittava osaaminen voidaan tarvittaessa osoittaa myös muulla tavoin.

Valmentavan koulutuksen osien suorittamiseksi vaadittava osaaminen osoitetaan muulla tavoin kuin näytössä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa näytön toteuttamisesta. Näyttö toteutetaan työpaikoilla käytännön työtilanteissa. Perustellusta syystä näyttö voidaan kuitenkin järjestää myös muualla kuin työpaikalla. Näyttöympäristön tulee mahdollistaa tutkinnon perusteissa määrätyn osaamisen osoittaminen. Tarvittaessa näytössä osoitettua osaamista voidaan täydentää muulla osaamisen arvioinnilla siten kuin Opetushallitus tutkinnon perusteissa osaamisen arvioinnista 15 §:n nojalla määrää. Opiskelija voi osallistua näyttöön osaamisen hankkimistavasta riippumatta.

Koulutuksen järjestäjän tulee järjestää opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamisensa mahdollisimman pian sen jälkeen, kun tämän katsotaan saavuttaneen tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet.

Tutkinnon osien suorittamismahdollisuuksia on järjestettävä myös niille, joille ammattipätevyys tunnustamisesta vastaava viranomais on antanut ammattipätevyys tunnustamisesta annetun lain 13 §:n 2 momentin mukaisen ehdollisen ammattipätevyys tunnustamispäätöksen, jossa hakijalta on edellytetty kyseisessä laissa tarkoitettuja korvaavia toimenpiteitä.

Koulutuksen järjestäjän tulee tarjota mahdollisuus suorittaa tutkinto tai tutkinnon osa myös ilman tutkintokoulutukseen osallistumista sekä yhteistyössä sellaisten toimijoiden kanssa, jotka tarjoavat osaamisen kehittämisspalveluita liiketaloudellisin perustein.

53 §

Osaamisen arviointi

Osaamisen arvioinnilla annetaan tietoa opiskelijan osaamisesta, varmistetaan tutkinnon tai koulutuksen perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttaminen sekä kehitetään edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijan osaamista arvioidaan monipuolisesti vertaamalla sitä tutkinnon tai koulutuksen perusteissa määrättyyn osaamiseen. Arvioinnin tulee kattaa kaikki suoritettavan tutkinnon tai koulutuksen osan perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet. Jos osaamisen arviointia on muutettu 64 §:n 2 momentin mukaisesti taikka ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista on poikettu 66 §:n mukaisesti, osaamista arvioidaan vertaamalla sitä opiskelijan henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin.

Arvioijat arvioivat opiskelijan osaamisen tutkinnon tai koulutuksen osittain sekä yhteisten tutkinnon osien osalta osa-alueittain. Osaamisen arvioinnin perusteella arvioijat antavat ammatillisten tutkinnon osien, yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden sekä valmentavan koulutuksen osien arvosanat osaamisen arviointiasteikon mukaisesti. Osaamisen arviointiasteikosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Arvioijien tulee suorittaa osaamisen arviointi ilman aiheutonta viivytystä sen jälkeen, kun tutkinnon tai koulutuksen osan näyttö tai muu osaamisen osoittaminen on tehty.

Koulutuksen järjestäjä laatii osana laadunhallintajärjestelmäänsä suunnitelman osaamisen arvioinnin toteuttamisesta tutkinto- tai koulutuskohtaisesti.

Opiskelijalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Itsearviointi ei vaikuta osaamisen arviointiin tai siitä annettavaan arvosanaan.

54 §

Osaamisen arvioijat

Ammatillisten tutkinnon osien osaamisen arvioinnin toteuttavat ja arvioinnista päättävät yhdessä tutkinnon osittain koulutuksen järjestäjän nimeämät kaksi arvioijaa. Toinen

arvioijista on opettaja tai erityisestä syystä muu koulutuksen järjestäjän edustaja ja toinen työelämän edustaja. Erityisestä syystä arvioinnin voi toteuttaa ja arvioinnista päättää myös kaksi opettajaa tai muuta koulutuksen järjestäjän edustajaa.

Valmentavan koulutuksen osien sekä yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden osaamisen arvioinnin toteuttaa ja arvioinnista päättää opettaja tai erityisestä syystä muu koulutuksen järjestäjän edustaja. Silloin kun yhteinen tutkinnon osa tai sen osa-alue toteutetaan ja arvioidaan ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä, osaamisen arvioinnissa voidaan kuulla työelämän edustajaa.

Arvioijilla tulee olla riittävä suoritettavaan tutkintoon ja erityisesti arvioitavaan tutkinnon osaan, yhteisen tutkinnon osan osa-alueeseen tai valmentavaan koulutukseen liittyvä ammattitaito ja osaaminen sekä riittävä perehtyneisyys arviointiin ja suoritettavaan tutkinnon tai valmentavan koulutuksen perusteisiin. Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on perehdyttää työelämää edustavat arvioijat osaamisen arviointiin. Arvioijien esteellisyyteen sovelletaan, mitä hallintolain 27–29 §:ssä säädetään.

55 §

Arvioinnin tarkistaminen ja oikaisu

Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteiden soveltamisesta osaamisensa arviointiin. Menettelytavasta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Opiskelija voi pyytää arvioijilta kirjallisesti arvioinnin tarkistamista 14 päivän kuluessa siitä, kun hänellä on ollut tilaisuus saada arvioinnin tulokset sekä tieto arviointiperusteiden soveltamisesta suoritukseensa. Arvioijien on tehtävä päätös arvioinnin tarkistamisesta ilman aiheetonta viivytystä.

Tutkintokoulutuksen opiskelija voi pyytää asianomaiselta työelämätoimikunnalta kirjallisesti oikaisua 2 momentissa tarkoitettuun arvioinnin tarkistamista koskevaan päätökseen. Oikaisua on pyydettyävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Jos arviointi on ilmeisesti virheellinen, työelämätoimikunta voi määrätä uuden arvioinnin sekä perustellusta syystä edellyttää koulutuksen järjestäjää asettamaan uudet arvioijat.

Valmentavan koulutuksen opiskelija voi pyytää rehtorilta kirjallisesti oikaisua 2 momentissa tarkoitettuun arvioinnin tarkistamista koskevaan päätökseen. Oikaisua on pyydettyävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Jos arviointi on ilmeisesti virheellinen, rehtori voi määrätä uuden arvioinnin sekä perustellusta syystä asettaa uuden arvioijan.

56 §

Arvioinnin uusiminen ja arvosanan korottaminen

Koulutuksen järjestäjän tulee järjestää mahdollisuus osaamisen osoittamisen uusimiseen, jos opiskelijan osaamisen arviointi on hylätty. Koulutuksen järjestäjän tulee järjestää opiskelijalle mahdollisuus myös osaamisen arvioinnin perusteella annetun hyväksytyin arvosanan korottamiseen.

57 §

Todistus tutkinnon suorittamisesta

Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijalle tutkintotodistus, kun tutkinto on suoritettu 50 §:ssä säädetyllä tavalla. Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijalle todistus suoritetuista tutkinnon osista, jos opiskelija suorittaa vain tutkinnon osaa tai osia ja henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa tavoitteeksi asetettu osaaminen on saavutettu. Todistus suoritetuista tutkinnon osista tulee antaa opiskelijalle myös, jos opiskelija on katsottu 97 §:ssä säädetyllä tavalla eronneeksi. Koulutuksen järjestäjän tulee an-

taa todistus suoritetuista tutkinnon osista myös opiskelijan pyynnöstä. Todistukset tutkinnoista ja tutkinnon osista annetaan 53 §:ssä tarkoitetun osaamisen arvioinnin mukaisina.

Jos tutkinto on järjestetty 27 §:n 1 momentissa tarkoitetun oppisopimuskoulutuksen perusteella, antaa 1 momentissa tarkoitetun tutkintotodistuksen se koulutuksen järjestäjä, jolta oppisopimuskoulutusta on hankittu. Jos opiskelijalle annetaan 1 momentissa tarkoitettu todistus suoritetuista tutkinnon osista ainoastaan sellaisista tutkinnon osista, jotka on järjestetty 30 §:ssä tarkoitetun koulutuksen hankinnan kautta, antaa todistuksen se koulutuksen järjestäjä, jolta tutkinnon osa tai osat on hankittu.

Koulutuksen järjestäjä ei kuitenkaan saa antaa tutkintotodistusta tai todistusta suoritetuista tutkinnon osista, jos 64 §:n 2 momentissa tarkoitetun osaamisen arvioinnin mukauttamisen tai 66 §:ssä tarkoitetun poikkeamisen vuoksi opiskelija ei ole saavuttanut keskeisiä tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksia ja osaamistavoitteita. Koulutuksen järjestäjä antaa tällöin todistuksen opiskelijan osaamisesta.

58 §

Todistus valmentavan koulutuksen suorittamisesta

Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijalle todistus suoritetusta koulutuksesta, kun ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus on suoritettu 50 §:ssä säädetyllä tavalla. Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijalle todistus suoritetuista koulutuksen osista, jos opiskelija on katsottu 97 §:ssä säädetyllä tavalla eronneeksi. Koulutuksen järjestäjän tulee antaa todistus suoritetuista koulutuksen osista myös opiskelijan pyynnöstä.

59 §

Todistus koulutukseen osallistumisesta

Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijalle todistus 8 §:ssä tarkoitettuun muuhun ammatilliseen koulutukseen osallistumisesta, kun koulutus on päättynyt tai jos opiskelija on katsottu 97 §:ssä säädetyllä tavalla eronneeksi. Koulutuksen järjestäjän tulee antaa todistus muuhun ammatilliseen koulutukseen osallistumisesta myös opiskelijan pyynnöstä.

Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijalle todistus tutkintokoulutukseen tai valmentavaan koulutukseen osallistumisesta opiskelijan pyynnöstä.

60 §

Todistuksia koskevat tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 57–59 §:ssä tarkoitettujen todistusten sisällöstä ja todistusten liitteistä. Opetushallitus määrää todistuksiin ja niiden liitteisiin merkittävistä tiedoista.

7 luku

Osaamisen hankkiminen

61 §

Oikeus saada opetusta ja ohjausta

Opiskelijalla on oikeus saada eri oppimisympäristöissä sellaista opetusta ja ohjausta, joka mahdollistaa tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisen sekä tukee opiskelijoiden kehitystä hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi.

Opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ja muuta tarpeellista opinto-ohjausta.

62 §

Koulutuksen sisältö

Koulutuksen järjestäjä päättää tutkintokoulutuksen sisällöstä ja toteuttamisesta 15 §:ssä tarkoitettujen tutkinnon perusteiden mukaisesti sekä ammatilliseen tutkintoon valmentavan koulutuksen ja työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä 16 §:ssä tarkoitettujen koulutuksen perusteiden mukaisesti.

Jos ammatillisen perustutkintokoulutuksen opiskelijalla ei ole suoritettavaan tutkintoon liittyvää käytännön työtehtävien yhteydessä aiemmin hankittua osaamista, tulee opiskelijan tutkintokoulutukseen sisältyä työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävää koulutusta.

Muun ammatillisen koulutuksen sisällöstä, toteuttamisesta ja laajuudesta päättää koulutuksen järjestäjä, ellei alakohtaisessa sääntelyssä toisin edellytetä.

63 §

Opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot

Osana tutkintokoulutusta voidaan tutkinnon perusteissa määrätyn lisäksi järjestää opiskeluvalmiuksia tukevia opintoja. Opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen tarkoituksena on, että opiskelija hankkii sellaista yksilöllisiin tarpeisiinsa perustuvaa osaamista, joka antaa hänelle edellytykset osallistua tutkintokoulutukseen ja osoittaa osaamisensa näytössä tai muulla tavoin.

Koulutuksen järjestäjä päättää opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen järjestämisestä ja sisällöstä.

64 §

Erityinen tuki

Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jos hän oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi tarvitsee pitkäaikaista tai säännöllistä erityistä oppimisen ja opiskelun tukea tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten tai osaamistavoitteiden saavuttamiseksi. Erityisellä tuella tarkoitetaan opiskelijan tavoitteisiin ja valmiuksiin perustuvaa suunnitelmallista pedagogista tukea sekä erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyitä.

Erityisen tuen antamisen tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisen ammattitaidon ja osaamisen. Erityistä tukea saavan opiskelijan osalta ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaista osaamisen arviointia voidaan mukauttaa laatimalla opiskelijalle yksilöllinen osaamisen arviointi. Osaamisen arviointia voidaan mukauttaa vain siinä määrin, kuin se on opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja valmiudet huomioon ottaen välttämätöntä.

Erityisen tuen antamisen tavoitteena on lisäksi edistää opiskelijan kokonaiskuntoutusta yhteistyössä kuntoutuspalveluiden tuottajien kanssa.

65 §

Vaativa erityinen tuki

Edellä 27 §:n 2 momentin mukaisen vaativan erityisen tuen tehtävän saaneen koulutuksen järjestäjän tehtävänä on järjestää koulutusta opiskelijoille, joilla on vaikeita oppimisvaikeuksia taikka vaikea vamma tai sairaus, joiden vuoksi opiskelija tarvitsee yksilöllistä, laaja-alaista ja monipuolista 64 §:ssä tarkoitettua erityistä tukea.

66 §

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen

Ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaisista ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista voidaan poiketa siten, että opiskelija ei osoita jotakin tutkinnon perusteiden edellyttämää osaamista, jos:

1) tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ovat olosuhteet tai aiemmin hankittu osaaminen huomioiden joiltakin osin opiskelijalle koh- tuuttomia; tai

2) poikkeaminen on perusteltua opiskelijan vammaan tai terveydentilaan liittyvistä syistä.

Poikkeamisen tavoitteena on, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon, vaikka hän 1 mo- mentissa tarkoitettujen syiden vuoksi ei voi joiltakin osin saavuttaa tutkinnon perusteiden mukaisia ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita. Ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista voidaan poiketa vain siinä määrin kuin se on 1 momentissa tarkoitet- tujen syiden vuoksi välttämätöntä.

67 §

Erityisestä tuesta ja poikkeamisesta päättäminen

Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijalle annettavasta 64 ja 65 §:ssä tarkoitettu- sta erityisestä tuesta ja osaamisen arvioinnin mukauttamisesta sekä 66 §:ssä tarkoitettu- sta ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeamisesta. Opiskelijaa ja tämän huol- tajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen tässä momentissa tarkoitettujen päätösten te- kemistä.

Koulutuksen järjestäjän tulee kirjata henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitel- maan opiskelijalle tarjottavan erityisen tuen sisältö, osaamisen arvioinnin mukauttaminen sekä ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen.

68 §

Opetuksen julkisuus

Opetus on julkista lukuun ottamatta työpaikalla järjestettävää koulutusta. Opetuksen seuraamista voidaan kuitenkin rajoittaa perustellusta syystä.

8 luku

Työpaikalla järjestettävä koulutus

69 §

Työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävä koulutus

Koulutuksen järjestäjä voi järjestää tässä laissa tarkoitettua koulutusta työpaikalla käy- tännön työtehtävien yhteydessä.

70 §

Oppisopimuskoulutus

Oppisopimuskoulutus on pääosin työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä jär- jestettävää koulutusta, jota täydennetään tarvittaessa muissa oppimisympäristöissä tapah- tuvalla osaamisen hankkimisella. Oppisopimuskoulutus perustuu 15 vuotta täyttäneen opiskelijan ja työnantajan väliseen kirjalliseen määräaikaaiseen työsopimukseen taikka vir-

kasuhteessa tai virkasuhteeseen verrattavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa olevan opiskelijan ja työnantajan väliseen kirjalliseen määräaikaiseen sopimukseen (*oppisopimus*). Oppisopimuskoulutuksessa olevan opiskelijan viikoittaisen työajan tulee olla keskimäärin vähintään 25 tuntia.

Oppisopimukseen tulee liittää opiskelijan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma siltä osin kuin se koskee oppisopimuskoulutusta. Henkilökohtaisesta osaamisen kehittämissuunnitelmasta tulee ilmetä ne käytännön työtehtävät, joita tekemällä opiskelija voi saavuttaa tavoitteeksi asetetun osaamisen. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin oppisopimuksessa sovittavista asioista.

Oppisopimuksen tekemisen edellytyksenä on, että koulutuksen järjestäjä ja työnantaja sopivat kirjallisesti oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä. Oppisopimuskoulutuksen järjestämistä koskevalla sopimuksella ei voida poiketa siitä, mitä henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa on suunniteltu. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin koulutuksen järjestäjän ja työnantajan välisessä sopimuksessa sovittavista asioista.

Yrittäjälle voidaan järjestää oppisopimuskoulutusta omassa yrityksessään, jos koulutuksen järjestäjä ja yrittäjä sopivat 3 momentissa tarkoitetulla tavalla koulutuksen järjestämisestä.

Oppisopimuskoulutuksena ei voida järjestää valmentavaa koulutusta eikä työvoimakoulutusta.

71 §

Koulutussopimukseen perustuva koulutus

Koulutussopimukseen perustuvassa koulutuksessa opiskelija hankkii osaamista työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä. Koulutussopimukseen perustuvassa koulutuksessa opiskelija ei ole työsuhteessa. Koulutuksen järjestäjä sopii kirjallisesti koulutussopimustyöpaikan edustajan kanssa opiskelijan osaamisen hankkimisesta työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä (*koulutussopimus*).

Koulutussopimus on määräaikainen sopimus, joka sovitaan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisesti tutkinnon osittain muun kuin 8 §:ssä tarkoitetun koulutuksen osalta. Sopimus voidaan solmia myös tutkinnon osaa pienemmistä kokonaisuuksista tai useammasta tutkinnon osasta. Koulutussopimukseen tulee liittää opiskelijan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma siltä osin kuin se koskee koulutussopimukseen perustuvaa koulutusta. Henkilökohtaisesta osaamisen kehittämissuunnitelmasta tulee ilmetä ne käytännön työtehtävät, joita tekemällä opiskelija voi saavuttaa tavoitteeksi asetetun osaamisen. Koulutussopimus ja sen päivittäminen tulee antaa tiedoksi opiskelijalle.

Vangeille rangaistuslaitoksen työtoiminnan yhteydessä järjestettävästä osaamisen hankkimisesta koulutuksen järjestäjä sopii kirjallisesti rangaistuslaitoksen edustajan kanssa.

Koulutussopimuksessa sovitaan työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa sovellettavasta työajasta noudattaen, mitä 77 §:n 2 momentissa säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin koulutussopimuksessa sovittavista asioista.

72 §

Oppisopimuksen ja koulutussopimuksen tekemisen edellytykset

Oppisopimuskoulutuksen järjestämistä koskevan sopimuksen ja koulutussopimuksen tekeminen edellyttää, että koulutustyöpaikalla on käytettävissä tutkinnon perusteiden mu-

kaisen koulutuksen tai henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman ja näyttöjen järjestämisen kannalta:

- 1) riittävästi tuotanto- ja palvelutoimintaa;
- 2) tarpeelliset työvälineet;
- 3) ammattitaidoltaan, koulutukseltaan ja työkokemukseltaan pätevä henkilöstö.

Koulutustyöpaikalta nimetään opiskelijalle ammattitaidoltaan, koulutukseltaan tai työkokemukseltaan pätevä vastuullinen työpaikkaohjaaja. Oppisopimuskoulutusta saavan yrittäjän työpaikkaohjaaja voi olla myös toiselta työpaikalta tai muutoin tehtävään soveltuva henkilö.

73 §

Koulutuskorvaukset

Jos työnantajalle arvioidaan aiheutuvan kustannuksia oppisopimuskoulutuksesta, koulutuksen järjestäjä maksaa työnantajalle koulutuskorvausta siten kuin siitä koulutuksen järjestäjän ja työnantajan välisessä oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä koskevassa sopimuksessa sovitaan. Koulutuskorvauksen määräytymisestä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, yrittäjälle omassa yrityksessä järjestettävässä oppisopimuskoulutuksessa ei makseta koulutuskorvausta. Koulutuskorvausta voidaan kuitenkin maksaa toiselle työnantajalle tai muulle 72 §:n 2 momentissa tarkoitettulle henkilölle oppisopimuskoulutusta saavan yrittäjän ohjauksesta ja neuvonnasta aiheutuviin kustannuksiin.

Koulutussopimukseen perustuvasta koulutuksesta ei makseta korvausta. Koulutuksen järjestäjä ja koulutussopimustyöpaikan edustaja voivat kuitenkin sopia, että 65 §:ssä tarkoitettuun vaativaan erityiseen tukeen oikeutetun opiskelijan osalta koulutussopimustyöpaikan tarjoajalle maksetaan koulutuskorvausta.

74 §

Osaamistavoitteiden saavuttamisen edellytyksistä huolehtiminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppisopimuskoulutuksessa ja koulutussopimukseen perustuvassa koulutuksessa käytännön työtehtävät ovat sellaisia, että opiskelijan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaiset osaamistavoitteet voidaan niitä tekemällä saavuttaa.

Koulutussopimukseen perustuvassa koulutuksessa koulutussopimustyöpaikan tarjoajalla on velvollisuus seurata opiskelijan osaamisen kehittymistä, velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin silloin, kun opiskelijan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaista osaamista ei pystytä saavuttamaan sekä velvollisuus raportoida koulutuksen järjestäjälle opiskelijan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman toteutumisesta.

75 §

Oppisopimuksen ja oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä koskevan sopimuksen purkaminen sekä oppisopimuskoulutuksen keskeytyminen

Oppisopimus voidaan purkaa sopijapuolten yhteisellä sopimuksella.

Työsopimukseen perustuva oppisopimus voidaan purkaa lisäksi:

- 1) työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 4 §:ssä ja 8 luvun 1 ja 3 §:ssä säädetyillä perusteilla;
- 2) työnantajan lopettaessa liikkeensä, tullessa asetetuksi konkurssiin tai kuollessa; tai
- 3) koulutuksen järjestäjän luvalla työsopimuslaissa säädetyillä irtisanomisperusteilla.

Koulutuksen järjestäjä voi purkaa oppisopimuskoulutuksen järjestämistä koskevan sopimuksen opiskelijaa ja työnantajaa kuultuaan, jos työpaikalla järjestetyssä koulutuksessa ei noudateta tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai oppisopimuksen ehtoja.

Oppisopimus katsotaan purkautuneeksi, jos oppisopimuskoulutuksen järjestämistä koskeva sopimus puretaan tai jos koulutuksen järjestäjä on 81 §:n nojalla peruuttanut opiskelijan opiskeluoikeuden.

Koulutuksen järjestäjä ja oppisopimuskoulutusta saava yrittäjä voivat yhteisellä sopimuksella purkaa oppisopimuskoulutuksen järjestämistä koskevan sopimuksen. Koulutuksen järjestäjä voi purkaa koulutuksen järjestämistä koskevan sopimuksen yrittäjää kuultuaan, jos koulutuksessa ei noudateta tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai koulutuksen järjestäjän ja yrittäjän välillä tehdyn 70 §:n 4 momentissa tarkoitetun sopimuksen ehtoja.

Jos oppisopimus puretaan edellä 1–3 tai 5 momentissa säädetyllä perusteella, koulutuksen järjestäjän on järjestettävä opiskelijalle mahdollisuus hankkia muulla tavoin henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen tavoitteeksi asetettu osaaminen.

Jos opiskelija erotetaan määräajaksi oppilaitoksesta, opiskelijan oikeus opiskeluun pidätetään tai opiskelijan opiskeluoikeus väliaikaisesti keskeytetään 96 §:n 3 momentin nojalla, keskeytyy oppisopimuskoulutus vastaavaksi ajaksi.

76 §

Koulutussopimuksen purkaminen ja koulutussopimukseen perustuvan koulutuksen keskeytyminen

Koulutussopimus voidaan purkaa sopijapuolten yhteisellä sopimuksella.

Koulutussopimuksen voi kumpikin sopijapuoli purkaa toista osapuolta kuultuaan, jos työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa ei noudateta tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai koulutussopimuksen ehtoja.

Koulutussopimuksen voi kumpikin sopijapuoli purkaa lisäksi:

1) koulutussopimustyöpaikan tarjoajan lopettaessa liikkeensä, tullessa asetetuksi konkurssiin tai kuollessa; tai

2) opiskelijan siirtyessä hankkimaan henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa tavoitteeksi asetettua osaamista oppisopimuskoulutuksena.

Koulutuksen järjestäjän tulee purkaa koulutussopimus, jos opiskelijan ilmoituksen perusteella käy ilmi, ettei työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa noudateta tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai koulutussopimuksen ehtoja eikä edellytyksiä koulutussopimuksen jatkamiselle ole. Koulutuksen järjestäjän tulee kuulla koulutussopimustyöpaikan tarjoajaa ennen koulutussopimuksen purkamista.

Koulutussopimus purkautuu, jos koulutuksen järjestäjä peruuttaa opiskelijan opiskeluoikeuden 81 §:n nojalla.

Jos koulutussopimus puretaan edellä 1–4 momentissa säädetyllä perusteella, koulutuksen järjestäjän on järjestettävä opiskelijalle mahdollisuus hankkia muulla tavoin henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen tavoitteeksi asetettu osaaminen.

Jos opiskelija erotetaan määräajaksi oppilaitoksesta, opiskelijan oikeus opiskeluun pidätetään tai opiskelijan opiskeluoikeus väliaikaisesti keskeytetään 96 §:n 3 momentin nojalla, keskeytyy koulutussopimukseen perustuva koulutus vastaavaksi ajaksi.

77 §

Työntekijöitä ja viranhaltijoita koskevan lainsäädännön soveltaminen

Oppisopimukseen sovelletaan työsuhteessa tai virkasuhteessa sovellettavaa lainsäädäntöä. Jollei tässä laissa toisin säädetä, työopimukseen perustuvaan oppisopimukseen ei

kuitenkaan sovelleta työsopimuslain 1 luvun 3 ja 8 §:ää, 2 luvun 4 ja 5 §:ää, 4 luvun 4 ja 5 §:ää, 6 lukua, 7 luvun 1–5 ja 7–11 §:ää, 9 ja 10 lukua sekä 13 luvun 3 ja 4 §:ää.

Koulutussopimukseen perustuvassa koulutuksessa sovelletaan yhdenvertaisuuslakia (1325/2014) sekä nuorista työntekijöistä annetun lain (998/1993) säännöksiä työajasta ja työn turvallisuudesta ja terveellisyydestä. Opiskelijan työaika saa olla enintään kyseisellä työpaikalla noudatettava säännöllinen työaika. Lisäksi opiskelijan työssä sovelletaan työaikalain (605/1996) säännöksiä päivittäisistä lepoajoista, vuorokausilevosta, viikoittaisesta vapaa-ajasta sekä työvuoroluettelosta.

78 §

Opiskelijan työturvallisuus

Työnantaja tai koulutussopimustyöpaikan tarjoaja vastaa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävässä koulutuksessa opiskelijan työturvallisuudesta siten kuin siitä työturvallisuuslaissa (738/2002) säädetään. Koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa työnantajalle tai koulutussopimustyöpaikan tarjoajalle edellä tarkoitettua työturvallisuusvastuusta.

79 §

Koulutuksen johto ja sopimusten valvonta

Koulutuksen järjestäjä vastaa oppisopimuskoulutuksen ja koulutussopimukseen perustuvan koulutuksen johdosta ja sopimusten valvonnasta.

9 luku

Turvallinen opiskeluympäristö

80 §

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussa pidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta.

Koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt tai antaa muut oppilaitoksessa sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä opiskeluympäristön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

Järjestyssäännöissä ja muissa järjestysmääräyksissä voidaan antaa opiskeluympäristön turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä sekä tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista esineistä tai aineista sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä. Lisäksi määräyksiä voidaan antaa oppilaitoksen omaisuuden käsittelystä sekä oleskelusta ja liikkumisesta oppilaitoksen tiloissa ja sen alueella.

Opiskeluoikeuden peruuttaminen

Kun koulutukseen tai ammatissa toimimiseen sisältyy alaikäisten turvallisuutta, potilas- tai asiakasturvallisuutta taikka liikenteen turvallisuutta koskevia vaatimuksia, koulutuksen järjestäjä voi peruuttaa oikeuden suorittaa tutkinto sekä oikeuden osallistua tutkintokoulutukseen (*opiskeluoikeuden peruuttaminen*), jos:

1) opiskelija on vaarantamalla toistuvasti tai vakavasti koulutuksessa toisen henkilön terveyden tai turvallisuuden osoittanut ilmeisen soveltumattomaksi toimimaan koulutukseen liittyvissä käytännön tehtävissä oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä;

2) on ilmeistä, että opiskelija ei terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään täytä 40 §:n mukaisia opiskelijaksi ottamisen edellytyksiä; tai

3) opiskelija on tutkintoa suorittamaan hakeutuessaan salannut sellaisen 41 §:n 2 momentissa tarkoitetun tiedon opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä, joka olisi voinut estää hänen ottamisensa opiskelijaksi.

Kun koulutukseen liittyvät käytännön tehtävät oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä edellyttävät olennaisesti alaikäisten parissa työskentelyä, koulutuksen järjestäjä voi peruuttaa opiskeluoikeuden, jos se on tarpeen alaikäisten suojelemiseksi ja jos opiskelija on tuomittu rangaistukseen rikoslain (39/1889) 17 luvun 18, 18 a tai 19 §:ssä, 20 luvussa, 21 luvun 1–3 tai 6 §:ssä, 31 luvun 2 §:ssä taikka 50 luvun 1, 2, 3, 4 tai 4 a §:ssä tarkoitetusta rikoksesta.

Ennen opiskeluoikeuden peruuttamista koulutuksen järjestäjän on selvitettävä yhdessä opiskelijan kanssa tämän mahdollisuus hakeutua suorittamaan muuta tutkintoa tai koulutusta.

Tutkinnoista, joihin tätä pykälää sovelletaan, säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Opiskeluoikeuden peruuttamiseen liittyvä tiedonsaanti

Jos on perusteltua aihetta epäillä, että opiskelijalle on 81 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä este, hänet voidaan määrätä terveydentilan toteamiseksi laillistetun terveydenhuollon ammattihenkilön suorittamiin tarkastuksiin ja tutkimuksiin, jos ne ovat välttämättömiä opiskelijan terveydentilan tai toimintakykyyn selvittämiseksi. Koulutuksen järjestäjä vastaa määräämistään tarkastuksista ja tutkimuksista aiheutuvista kustannuksista.

Koulutuksen järjestäjällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada opiskeluoikeuden arviointia varten koulutuksen järjestäjän osoittaman, ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun lääkärin kirjallinen lausunto, josta ilmenee, että opiskelijalle on tehty tarkastus tai tutkimus terveydentilan selvittämiseksi sekä tarkastuksen tai tutkimuksen perusteella laadittu arvio opiskelijan toimintakyvystä tutkinnon suorittamisen edellyttämien terveydentilavaatimusten johdosta.

Koulutuksen järjestäjällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada opiskeluoikeuden arvioinnin edellyttämät välttämättömät tiedot opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä ja sen perusteluista toiselta koulutuksen järjestäjältä, ammattikorkeakoululta ja yliopistolta.

Opiskelijan tulee koulutuksen järjestäjän pyynnöstä antaa 81 §:n 2 momentissa tarkoitettua opiskeluoikeuden arviointia varten nähtäväksi rikosrekisterilain (770/1993) 6 §:n 5 momentissa tarkoitettu ote rikosrekisteristä, jos koulutukseen liittyviin käytännön tehtäviin oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä sisältyy olennaisesti alaikäisten parissa työskentelyä.

Koulutuksen järjestäjällä on salassapitosäännösten estämättä velvollisuus antaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle sille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot vireillä olevasta 81 §:ssä tarkoitettusta opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta käsittelystä sekä opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä ja sen perusteluista.

83 §

Opiskeluoikeuden palauttaminen

Se, jolta on peruutettu opiskeluoikeus 81 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella, voi hakea koulutuksen järjestäjältä opiskeluoikeuden palauttamista. Opiskeluoikeus tulee palauttaa, jos sitä hakeva osoittaa, ettei opiskeluoikeuden peruuttamisen aiheuttaneita syitä enää ole. Opiskeluoikeuden palauttamista hakevan tulee toimittaa koulutuksen järjestäjälle terveydentilaansa koskevat lausunnot.

Koulutuksen järjestäjällä on salassapitosäännösten estämättä velvollisuus antaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle sille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluoikeuden palauttamista koskevasta päätöksestä ja sen perusteluista.

84 §

Huumausainetestaus

Koulutuksen järjestäjä voi velvoittaa opiskelijan esittämään huumausainetestiä koskevan todistuksen, jos on perusteltua aiheita epäillä, että opiskelija on huumausaineiden vaikutuksen alaisena koulutukseen kuuluvissa käytännön tehtävissä oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä tai että opiskelijalla on riippuvuus huumeista. Edellytyksenä on lisäksi, että testaaminen on välttämätöntä opiskelijan toimintakyvyn selvittämiseksi ja opiskelija toimii sellaisissa tehtävissä, jotka edellyttävät erityistä tarkkuutta, luotettavuutta, itsenäistä harkintakykyä tai hyvää reagointikykyä ja jossa huumeiden vaikutuksen alaisena tai huumeista riippuvaisena toimiminen:

- 1) vakavasti vaarantaa opiskelijan itsensä tai toisen henkeä tai terveyttä;
- 2) vakavasti vaarantaa liikenteen turvallisuutta;
- 3) vakavasti vaarantaa salassapitosäännöksin suojattujen tietojen suojaa tai eheyttä; tai
- 4) merkittävästi lisää koulutuksen järjestäjän, 70 §:ssä tarkoitetun työnantajan tai 71 §:ssä tarkoitetun koulutussopimustyöpaikan tarjoajan hallussa olevien huumausainelain (373/2008) 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen aineiden laittoman kaupan ja leviämisen riskiä.

Huumausainetestiä koskevalla todistuksella tarkoitetaan koulutuksen järjestäjän osoittaman laillistetun terveydenhuollon ammattihenkilön antamaa todistusta, josta ilmenee, että opiskelijalle on tehty testi huumausainelain 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun huumausaineen käytön selvittämiseksi, sekä testin perusteella laadittu selvitys siitä, onko opiskelija käyttänyt huumausaineita muihin kuin lääkinnällisiin tarkoituksiin siten, että hänen toimintakykynsä on heikentynyt. Todistus on esitettävä koulutuksen järjestäjän määräämässä kohtuullisessa ajassa. Huumausainetestiä koskevan todistuksen vaatimisesta on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle.

Koulutuksen järjestäjän tulee yhteistyössä opiskelijahuollon toimijoiden kanssa laatia kirjalliset toimintaohjeet opiskelijoiden päihdeiden käytön ehkäisemiseksi ja päihdeongelmiin puuttumiseksi.

Koulutuksen järjestäjä vastaa tässä pykälässä tarkoitettusta huumausainetestiä koskevasta todistuksesta aiheutuvista kustannuksista.

Opiskelijalle tehtävään huumausainetestaukseen sovelletaan muutoin, mitä työterveyshuoltolain (1383/2001) 19 §:ssä säädetään työntekijän testauksesta.

Kurinpito

Opiskelijalle voidaan antaa kirjallinen varoitus, jos hän:

- 1) häiritsee opetusta;
- 2) käyttäytyy väkivaltaisesti tai uhkaavasti opiskeluympäristössä;
- 3) menettelee vilpillisesti tai muuten rikkoo oppilaitoksen tai muun opiskeluympäristön järjestystä;
- 4) kieltäytyy 84 §:ssä tarkoitetun huumausainetestistä koskevan todistuksen esittämisestä; taikka
- 5) on 84 §:ssä tarkoitetun selvityksen perusteella käyttänyt huumausaineita muihin kuin lääkinnällisiin tarkoituksiin siten, että hänen toimintakykynsä on heikentynyt.

Jos teko tai laiminlyönti on vakava tai jos opiskelija jatkaa 1 momentissa tarkoitettua käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi.

Opetusta häiritsevä, väkivaltaisesti tai uhkaavasti käyttäytyvä taikka toisen henkeä tai terveyttä vaarantava opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulutuksen järjestäjän järjestämästä tilaisuudesta.

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan taikka oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Jos opiskelija kieltäytyy 82 §:n 1 momentissa tarkoitetuista terveydentilan toteamiseksi suoritettavista tarkastuksista ja tutkimuksista, häneltä voidaan pidättää oikeus opiskeluun siihen asti, kunnes hän suostuu tarvittaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Jos opiskelija kieltäytyy 82 §:n 4 momentissa tarkoitettua rikosrekisteriotteen nähtäväksi antamisesta, häneltä voidaan pidättää oikeus opiskeluun siihen asti, kunnes hän suostuu toimittamaan rikosrekisteriotteen nähtäväksi.

Kurinpito asuntolassa

Sen lisäksi, mitä kurinpidosta 85 §:ssä säädetään, 103 §:ssä tarkoitetussa koulutuksen järjestäjän asuntolassa asuvalle opiskelijalle voidaan antaa kirjallinen varoitus, jos hän käyttäytyy väkivaltaisesti tai uhkaavasti asuntolan tiloissa taikka rikkoo asuntolan järjestystä.

Jos teko tai laiminlyönti on vakava tai jos opiskelija jatkaa 1 momentissa tarkoitettua käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi.

Häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistaminen

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulutuksen järjestäjän tilaisuudesta opiskelija, joka ei noudata 85 §:n 3 momentissa tarkoitettua poistumismääräystä. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa oppilaitoksen alueelta opiskelija, joka ei poistu saatuaan tiedon 85 §:n 4 momentissa tarkoitettua opetukseen osallistumisen epäämisestä.

Jos poistettava opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia opiskelijan poistamiseksi tarpeellisia voimakeinoja,

joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Rehtori ja opettaja voivat 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa toimia yhdessä tai erikseen. Opiskelijan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta koulutuksen järjestäjälle.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

88 §

Kurinpitomenettelyn suhde syytteen vireilläoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun

Sinä aikana, jolloin opiskelijaa vastaan on vireillä syyte yleisessä tuomioistuimessa, ei häntä vastaan samasta syystä saa aloittaa tai jatkaa kurinpitomenettelyä.

Jos tuomioistuin on vapauttanut opiskelijan syytteestä, ei kurinpitomenettelyä saa aloittaa tai jatkaa samasta syystä muutoin kuin sellaisen menettelyn perusteella, jota ei ole katsottava rikokseksi, mutta josta voidaan rangaista kurinpidollisesti.

Jos tuomioistuin on tuominnut opiskelijan rangaistukseen, ei hänelle saa samasta syystä määrätä kurinpitovangastusta. Opiskelija saadaan kuitenkin erottaa oppilaitoksesta määrääjäksi tai erottaa opiskelija-asuntolasta määrääjäksi tai jäljellä olevien opintojen ajaksi, jos se opiskelijan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua.

89 §

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita

Rehtorilla tai opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta 80 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine.

Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitettussa haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

Tässä pykälässä säädetyt oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin opiskelija osallistuu koulutuksen järjestäjän hyväksymään henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaiseen koulutukseen tai toimintaan.

90 §

Oikeus tarkastaa opiskelijan tavarat

Rehtorilla ja opettajalla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen 80 §:n 2 momentissa tarkoitettuna esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa oppilaitoksen henkilöstöön kuuluva, jos tämä on saapuvilla.

Edellä 3 momentissa säädetystä tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.

Tässä pykälässä säädetyt oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin opiskelija osallistuu koulutuksen järjestäjän hyväksymään henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaiseen koulutukseen tai toimintaan.

91 §

Haltuun ottamisen ja tarkastamisen yleiset periaatteet

Edellä 89 ja 90 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteillä ei saa puuttua opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja opiskelijan tarkastamisessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Koulutuksen järjestäjän tulee suunnitella ja ohjeistaa toimenpiteiden käyttöä.

Edellä 89 §:n mukaisten voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta koulutuksen järjestäjälle. Opiskelijan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata. Haltuun ottamisesta ja tarkastamisesta on ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian.

92 §

Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen

Edellä 89 §:ssä tarkoitetut opiskelijalta haltuun otetut esineet tai aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai, jos opiskelija on täysi-ikäinen, hänelle itselleen. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos opiskelijalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksiset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi. Opiskelijalle itselleen luovutettavat esineet ja aineet luovutetaan työpäivän päätyttyä.

Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa huostaanottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata.

93 §

Menettely opiskeluoikeuden peruuttamisesta ja palauttamista koskevassa asiassa ja kurinpitoasiassa

Opiskelijalle annettavasta kirjallisesta varoituksesta päättää rehtori. Opiskeluoikeuden peruuttamisesta ja palauttamisesta, määräaikaisesta erottamisesta, asuntolasta erottamisesta sekä opiskeluoikeuden pidättämisestä päättää koulutuksen järjestäjän asettama monijäseninen toimielin. Korkeintaan kolmen kuukauden määräaikaisesta erottamisesta ja asuntolasta erottamisesta voi koulutuksen järjestäjän niin päättäessä päättää rehtori.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa monijäsenisessä toimielimessä tulee olla ainakin koulutuksen järjestäjän, opiskelijahuollon, opettajien, työelämän ja opiskelijoiden edustus. Koulutuksen järjestäjä nimeää toimielimen puheenjohtajan ja muut jäsenet enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevassa asiassa koulutuksen järjestäjä nimeää toimielimeen lisäksi tutkinnon suorittajan koulutussopimustyöpaikan tai oppisopimuskoulutuksen osalta työnantajan edustajan. Toimielimen puheenjohtajaksi tulee nimetä muu kuin opiskelijoita edustava jäsen. Opiskelijoita edustavan jäsenen tulee olla 15 vuotta täyttänyt. Opiskelijoita edustavalla jäsenellä on läsnäolo- ja puheoikeus toimielimen kokouksessa. Toimielimen äänivaltaiset jäsenet toimivat virkavastuulla. Koulutuksen järjestäjä päättää tarkemmin toimielimen toimintatavoista ja päätöksenteosta. Toimielin voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen.

Ennen opiskeluoikeuden peruuttamista koskevan päätöksen tekemistä on hankittava asiaa koskeva tarpeellinen asiantuntija- ja muu selvitys sekä varattava opiskelijalle ja hänen huoltajalleen tilaisuus tulla kuulluksi.

Ennen opiskelijan erottamista oppilaitoksesta, opiskelijan asuntolasta erottamista ja kirjallisen varoituksen antamista opiskelijalle on yksilöitävä kurinpitorangeistukseen syyntä oleva teko tai laiminlyönti, hankittava tarpeellinen selvitys sekä varattava opiskelijalle tilaisuus tulla kuulluksi. Ennen opiskelijan erottamista oppilaitoksesta tai opiskelija-asuntolasta on kuultava myös opiskelijan huoltajaa. Muista 85 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle.

Kurinpitorangeistuksista, opiskeluoikeuden peruuttamisesta ja opiskeluoikeuden pidättämisestä tulee antaa kirjallinen päätös ja 85 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettut toimenpiteet tulee kirjata.

Samalla kun opiskeluoikeuden peruuttamisesta, määräaikaisesta erottamisesta, asuntolasta erottamisesta tai opiskeluoikeuden pidättämisestä päätetään, on päätettävä päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta.

10 luku

Opiskelijan muut oikeudet ja velvollisuudet

94 §

Opiskelijan velvollisuudet

Opiskelijan tulee osallistua henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisesti opetukseen sekä näyttöihin ja muuhun osaamisen osoittamiseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä. Työvoimakoulutuksessa sovelletaan lisäksi, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 4 §:n 2 momentissa säädetään opiskelijan osallistumisesta opetukseen ja opintojen etenemisestä.

Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti.

Opiskelijan velvollisuudesta korvata aiheuttamansa vahinko säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

95 §

Opiskelijan salassapitovelvollisuus

Opiskelijan velvollisuuteen pitää salassa työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa saamansa tiedot sovelletaan, mitä vastaavissa tehtävissä työskentelevien työntekijöiden ja viranhaltijoiden salassapidosta säädetään.

96 §

Opiskelu oikeus

Opiskelijan opiskelu oikeus alkaa koulutuksen järjestäjän päättämänä ajankohtana.

Opiskelijan opiskelu oikeus päättyy, kun hän on suorittanut sen tutkinnon tai tutkinnon osan tai osat taikka koulutuksen, johon hänet on tässä laissa säädetyn mukaisesti otettu opiskelijaksi, tai kun hänet on 97 §:ssä säädetyn mukaisesti katsottu eronneeksi.

Opiskelijalla on oikeus väliaikaisesti keskeyttää opiskelu oikeutensa siksi ajaksi, kun hän on suorittamassa asevelvollisuuslain (1438/2007), siviilipalveluslain (1446/2007) tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain (194/1995) mukaista palvelusta taikka saa sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista sairauspäivärahaa taikka äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa. Lisäksi opiskelu oikeus voidaan opiskelijan pyynnöstä väliaikaisesti keskeyttää muusta perustellusta syystä.

97 §

Opiskelijan eronneeksi katsominen

Opiskelija katsotaan eronneeksi, jos on ilmeisestä, että hänen tarkoituksenaan ei ole osallistua henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaiseen opetukseen ja näyttöihin tai muuhun osaamisen osoittamiseen eikä hän ole esittänyt poissaololleen perusteltua syytä tai hän ei ole suorittanut valmentavaa koulutusta 11 §:ssä säädetyssä ajassa. Koulutuksen järjestäjän on tehtävä asiassa päätös, jossa opiskelija katsotaan eronneeksi.

Opiskelija katsotaan eronneeksi myös silloin, kun hän itse ilmoittaa koulutuksen järjestäjälle kirjallisesti eroamisestaan. Tällöin opiskelija katsotaan eronneeksi siitä päivästä lukien, kun ilmoitus saapuu koulutuksen järjestäjälle.

98 §

Opiskelu oikeus työvoimakoulutuksessa

Mitä 96 §:n 1 momentissa säädetään opiskelu oikeuden alkamisesta ja 3 momentissa opiskelu oikeuden väliaikaisesta keskeyttämisestä, ei sovelleta työvoimakoulutuksessa. Työvoimakoulutuksessa opiskelu oikeus alkaa ja päättyy koulutuksen järjestäjän ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinotoimiston sopimana ajankohtana. Opiskelu oikeuden päättymiseen työvoimakoulutuksessa sovelletaan lisäksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 5 §:ää.

99 §

Opiskelijahuolto

Ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa olevan opiskelijan ja valmentavassa koulutuksessa olevan opiskelijan oikeudesta opiskelijahuoltoon ja opiskelijahuollon palveluihin säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013). Opetushallitus määrää opiskelijahuollon keskeisistä periaatteista sekä opiskelijahuollon tavoitteista. Opetushallituksen tulee valmistella määräys yhteistyössä Terveiden- ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa. Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijahuollon järjestämistavoista Opetushallituksen määräyksen perustuen.

Opiskeluterveydenhuollosta säädetään terveydenhuoltolaissa (1326/2010).

Muiden kuin oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa tarkoitettujen opiskelijoiden osalta koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijoille tietoa käytettävissä olevista opiskelijahuollon eduista ja palveluista sekä tarvittaessa ohjata opiskelijaa hakemaan näitä etuja ja palveluita. Koulutuksen järjestäjän tulee toimia yhteistyössä opiskelijahuollon palveluita an-

tavien ja järjestävien viranomaisten ja muiden tahojen kanssa. Opiskelijahuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa.

100 §

Oikeus maksuttomaan ruokailuun

Päätoimisessa perustutkintokoulutuksessa ja valmentavassa koulutuksessa opiskelijalla on oikeus maksuttomaan ateriaan sellaisina päivinä, joina opiskelijan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma edellyttää opiskelijan läsnäoloa koulutuksen järjestäjän osoittamassa koulutuspaikassa. Opiskelijalla on edellä säädetyn lisäksi oikeus myös muuhun maksuttomaan päivittäiseen ruokailuun koulutuksessa, joka on järjestämisluvan mukaisesti järjestetty sisäoppilaitosmuotoisesti sekä valtioneuvoston asetuksella säädettyissä perustutkinnoissa, joissa osaamisen hankkiminen edellyttää läsnäoloa koulutuksen järjestäjän osoittamassa koulutuspaikassa tavanomaista työpäivää pidemmän ajan.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta oppisopimuskoulutuksessa, työvoimakoulutuksessa eikä henkilöstökoulutuksessa olevaan opiskelijaan.

Opintojen päätoimisuuteen sovelletaan, mitä opintotukilain (65/1994) 5 a §:ssä säädetään päätoimisista opinnoista.

101 §

Erityistä tukea saavan opiskelijan opintososiaaliset etuudet

Edellä 64 §:ssä tarkoitettua erityistä tukea saavalla opiskelijalla on oikeus opiskelun edellyttämiin avustajapalveluihin ja erityisiin apuvälineisiin. Lisäksi 65 §:ssä tarkoitettua vaativaa erityistä tukea saavalle opiskelijalle voidaan antaa maksutta oppikirjat, muut koulutarvikkeet ja henkilökohtaiset työvarusteet sekä tarjota majoituksessa olevalle opiskelijalle tarpeelliset viikoittaiset kotimatkat ja täysihoito asuntolassa tai muussa majoituksessa.

Vammaisuuden perusteella opiskelijoille järjestettävistä muista palveluista ja tukitoimista säädetään erikseen.

102 §

Opintososiaaliset etuudet oppisopimuskoulutuksessa

Oppisopimuskoulutuksessa koulutuksen järjestäjä maksaa opiskelijalle hakemuksesta koulutuksen järjestäjän oppimisympäristöissä tapahtuvan osaamisen hankkimisen ajalta päivärahaa ja perheavustusta sekä korvausta majoittumis- ja matkakustannuksista. Opiskelijalla ei ole oikeutta päivärahaan tai perheavustukseen, jos hän saa samalta ajalta palkkaa tai korvausta ansionmenetyksestä muun lain nojalla.

Opiskelijalla on oikeus saada korvausta majoittumiskustannuksista, jos koulutuksen järjestäjän oppimisympäristöissä tapahtuva osaamisen hankkiminen järjestetään opiskelijan kotikuntalain (201/1994) mukaisen kotikunnan tai oppisopimustyöpaikan sijaintikunnan ulkopuolella, eikä opiskelijalla ole oikeutta maksuttomaan asumiseen 103 §:ssä tarkoitettussa asuntolassa.

Opiskelijalla on oikeus saada korvausta matkakustannuksista, jos koulutuksen järjestäjän oppimisympäristöissä tapahtuva osaamisen hankkiminen edellyttää opiskelijan matkustamista yhteen suuntaan yli 10 kilometriä opiskelijan kotoa tai oppisopimustyöpaikalta opetuspaikalle. Opiskelijalla on oikeus matkakorvaukseen yhdeltä edestakaiselta matkalta viikossa. Erityisestä syystä matkakorvaus voidaan maksaa päivittäin, jos opiskelija majoittuu kotonaan. Jos opiskelijalle korvataan päivittäiset matkakustannukset, hänellä ei ole

oikeutta majoituskorvaukseen. Matkakorvaus maksetaan vain kotimaassa tapahtuvasta matkasta sekä halvimman matkustustavan mukaan opetuspaikan ja kodin tai oppisopimustyöpaikan välillä tosiasiallisen lähtö- ja paluupaikan mukaan.

Opiskelijalla on oikeus saada tässä pykälässä tarkoitettut etuudet myös osallistuessaan näyttöön tai muuhun osaamisen osoittamiseen.

Päivärahan, perheavustuksen ja majoittumiskorvauksen määrästä säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

103 §

Asuntolatoiminnan järjestäminen

Koulutuksen järjestäjällä voi olla opiskelijoille tarkoitettu asuntola.

Asuminen koulutuksen järjestäjän asuntolassa on opiskelijalle maksutonta.

Koulutuksen järjestäjä voi hyväksyä asuntolaa varten järjestyssäännöt, joilla edistetään asumisympäristön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöissä voidaan antaa asuntolan turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä. Järjestyssäännöissä voidaan antaa tarkempia määräyksiä 80 §:n 2 momentissa tarkoitetuista esineistä tai aineista sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä. Määräyksiä voidaan antaa myös päihteiden käytön ja hallussapidon kieltämiseksi. Lisäksi määräyksiä voidaan antaa koulutuksen järjestäjän asuntolassa olevan omaisuuden käsittelystä sekä oleskelusta ja liikkumisesta asuntolan tiloissa ja sen alueella.

104 §

Asuntolapaikan myöntäminen ja oikeus asuntolapaikkaan

Koulutuksen järjestäjä päättää asuntolapaikan myöntämisen perusteista. Asuntolapaikan myöntämisessä on sovellettava yhdenvertaisia myöntämisperusteita ja otettava huomioon opiskelijan tarve asuntolapaikalle. Myöntämisperusteet tulee ilmoittaa asuntolapaikkaa hakeville etukäteen.

Asuntolapaikka myönnetään määräajaksi, kuitenkin enintään opintojen keston ajalle. Oikeus asuntolapaikkaan päättyy kuitenkin, jos:

- 1) opiskelija on suorittanut tutkinnon tai valmentavan koulutuksen tai saavuttanut muun hänelle henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa tavoitteeksi asetun osaamisen ennen määräajan päättymistä;
- 2) opiskelija on katsottu 97 §:n perusteella eronneeksi;
- 3) opiskelijan opiskeluoikeus peruutetaan.

Jos opiskelija erotetaan määräajaksi oppilaitoksesta 85 §:n 2 momentin tai 88 §:n 3 momentin nojalla, tai hänen osallistumisensa opetukseen evätään 85 §:n 4 momentin nojalla tai häneltä pidätetään oikeus opiskeluun 85 §:n 5 momentin nojalla taikka opiskelijan opiskeluoikeus väliaikaisesti keskeytetään 96 §:n 3 momentin nojalla, koulutuksen järjestäjä voi päättää, että opiskelijan oikeus asuntolapaikkaan keskeytyy vastaavaksi ajaksi.

Mitä 103 §:n 2 momentissa ja tämän pykälän 1 momentissa säädetään, ei sovelleta työvoimakoulutuksessa eikä henkilöstökoulutuksessa olevaan opiskelijaan.

105 §

Opiskelijoilta perittävät maksut

Tässä laissa tarkoitettu ammatillinen perustutkintokoulutus ja valmentava koulutus ovat opiskelijalle maksuttomia. Lisäksi opiskelijaksi ottamisessa käytettävät pääsy- ja soveltuvuuskokeet ovat hakijalle maksuttomia. Oppimateriaaleista ja tarvikkeista, jotka koulutuksen päätyttyä jäävät opiskelijalle, voidaan kuitenkin periä maksu.

Ammattitutkinto- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa sekä 8 §:ssä tarkoitettussa muussa ammatillisessa koulutuksessa koulutuksen järjestäjä voi periä opiskelijalta koh- tuullisen opiskelumaksun, jolla katetaan osittain koulutuksen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja maksuja ei voida periä työvoimakoulutuksessa eikä henkilöstökoulutuksessa.

Henkilöltä voidaan periä maksu hyväksytyt arvosanan korottamisesta, jos hän haluaa korottaa 57 §:ssä tarkoitettuun tutkinnon suorittamisesta annettuun todistukseen tai 58 §:ssä tarkoitettuun valmentavan koulutuksen suorittamisesta annettuun todistuksen merkittyä arvosanaa.

Koulutuksen järjestäjällä on harkintansa mukaan mahdollisuus jättää 2 ja 4 momentissa tarkoitettu maksu perimättä tai alentaa sitä opiskelijan vähävaraisuuden perusteella.

Jos tässä pykälässä tarkoitettua opiskelijalta perittävää maksua ei ole suoritettu eräpäi- vänä, saadaan vuotuista viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien noudattaen, mitä korko- laissa (633/1982) säädetään. Maksu on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä sääde- tään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädetään tässä pykälässä tarkoitettujen maksujen perusteista.

106 §

Opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen ja opiskelijakunta

Koulutuksen järjestäjän tulee varmistaa opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa koulutuk- sen järjestäjän tässä laissa tarkoitettuun toimintaan ja sen kehittämiseen sekä opiskelijoita koskevien ja opiskelijoiden asemaan vaikuttavien päätösten tekemiseen.

Koulutuksen järjestäjän oppilaitoksella tulee olla sen opiskelijoista muodostuva opis- kelijakunta. Koulutuksen järjestäjän eri oppilaitoksilla voi olla myös yhteinen opiskelija- kunta. Opiskelijakuntaa ei kuitenkaan edellytetä koulutuksen järjestäjältä, joka järjestää pääasiassa oman toimintansa tai jäsenyhteisönsä toiminnan harjoittamiseksi tarvittavaa ammatillista koulutusta. Koulutuksen järjestäjän tulee turvata opiskelijakunnalle riittävät toimintaedellytykset.

Opiskelijakunnan tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa, vaikutusmah- dollisuuksia ja osallistumista sekä kehittää opiskelijoiden ja koulutuksen järjestäjän välis- tä yhteistyötä.

Koulutuksen järjestäjän tulee opiskelijakuntatoiminnan lisäksi myös muulla tavoin var- mistaa opiskelijoiden mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa 1 momentissa tarkoitetuissa asioissa. Koulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille käytettävissä olevista osal- listumis- ja vaikuttamistavoista.

11 luku

Tietojen käsittely ja luovuttaminen

107 §

Arkaluonteisten tietojen käsittely

Hakijan ja opiskelijan terveydentilaa koskevia 40, 81, 83 ja 84 §:ssä tarkoitettuja tietoja saavat käsitellä vain ne, jotka valmistelevat tai tekevät päätöksen opiskelijaksi ottamisesta, opiskeluoikeuden peruuttamisesta, opiskeluoikeuden palauttamisesta tai kurinpidosta taikka antavat lausuntoja mainituista asioista.

Tutkintokoulutuksen opiskelijan rikosrekisteriotetta koskevaa 82 §:n mukaista tietoa saavat käsitellä vain ne, jotka valmistelevat tai tekevät päätöksen opiskeluoikeuden peruuttamisesta.

Koulutuksen järjestäjän tulee määritellä ne tehtävät, joihin sisältyy arkaluonteisten tietojen käsittelyä.

Koulutuksen järjestäjän on säilytettävä arkaluonteiset tiedot erillään muista henkilötiedoista. Arkaluonteiset tiedot tulee poistaa rekisteristä välittömästi, kun niiden säilyttämiselle ei ole enää lakisääteisten tehtävien edellyttämää perustetta, kuitenkin viimeistään neljän vuoden kuluttua tietojen merkitsemisestä rekisteriin.

Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia (523/1999), jollei tässä laissa toisin säädetä.

108 §

Julkisuus ja tietojensaantioikeus

Tässä laissa tarkoitettuun toimintaan sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999).

Koulutuksen järjestäjällä on salassapitosäännösten estämättä tehtäviään hoitaessaan oikeus saada valtion ja kunnan viranomaiselta koulutuksen suunnittelun ja järjestämisen edellyttämät tilastotiedot ja muut vastaavat tiedot.

Koulutuksen järjestäjän tulee salassapitosäännösten sitä estämättä pyynnöstä toimittaa valtion opetushallintoviranomaisille niiden määräämät koulutuksen arvioinnin, kehittämisen, tilastoinnin ja seurannan edellyttämät tiedot.

Koulutuksen järjestäjän tulee salassapitosäännösten sitä estämättä pyynnöstä toimittaa jäljempänä 119 §:ssä tarkoitetuille työelämätoimikunnille niille säädettyjen tehtävien hoitamisen edellyttämät tiedot.

109 §

Tietojensaantioikeus opiskelijaa koskevissa asioissa

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työvoimakoulutuksen toimeenpanossa välttämättömät tiedot työvoimakoulutusta järjestävältä koulutuksen järjestäjältä.

Työvoimakoulutusta järjestävällä koulutuksen järjestäjällä on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinotoimistolta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta opiskelijaa koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä koulutuksen järjestämiseksi.

Koulutuksen järjestäjällä on salassapitosäännösten estämättä velvollisuus viipymättä ilmoittaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) sekä niiden nojalla annettujen säännösten edellyttämät tiedot suoritetuista tutkinnoista.

Opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä koskevia ja tehtävien hoidon kannalta välttämättömiä tietoja on tiedon haltijalla salassapitosäännösten estämättä oikeus antaa:

- 1) oppilaitoksen rehtorille tai johtajalle ja oppilaitoksen turvallisuudesta vastaavalle muulle henkilölle opiskelun turvallisuuden varmistamiseksi;
- 2) opinto-ohjauksesta vastaaville henkilöille muihin opintoihin ja tukipalveluihin ohjaamista varten;

3) opiskeluterveydenhuollosta vastaaville henkilöille opiskelijan terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi ja tarvittaviin tukitoimiin ohjaamista varten;

4) työpaikalla järjestettävästä koulutuksesta vastaaville henkilöille opiskelijan sekä työpaikan henkilöstön ja asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseksi; sekä

5) poliisille ja koulutuksen järjestäjän edustajalle, joka on ensisijaisessa vastuussa turvallisuusuhan selvittämisestä, välittömän turvallisuusuhan arvioimiseksi tai jos opiskelijan todetaan terveydentilan arvioinnissa olevan vaaraksi muiden turvallisuudelle.

Tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavalla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos hän tehtäviä hoitaessaan on saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi.

110 §

Tiedonsiirto teknistä käyttöyhteyttä hyväksikäyttäen

Tässä laissa tarkoitettuihin rekistereihin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa tietoon oikeutetulle teknisen käyttöyhteyden avulla. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietoja luovuttavan on varmistuttava siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

12 luku

Muutoksenhaku

111 §

Oikaisuvaatimus

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä, jos päätös koskee:

- 1) 11 §:ssä tarkoitettua valmentavan koulutuksen suoritusaikaa;
- 2) 43 §:ssä tarkoitettua opiskelijaksi ottamista;
- 3) 64 §:ssä tarkoitettua erityistä tukea tai 64 §:n 2 momentissa tarkoitettua osaamisen arvioinnin mukauttamista;
- 4) 66 §:ssä tarkoitettua ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeamista;
- 5) 84 §:ssä tarkoitettua huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisvelvollisuutta;
- 6) 96 §:ssä tarkoitettua opiskelijan oikeutta väliaikaisesti keskeyttää opintonsa;
- 7) 97 §:ssä tarkoitettua opiskelijan katsomista eronneeksi.

112 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä, jos päätös koskee:

- 1) 85 tai 86 §:ssä tarkoitettua opiskelijalle annettavaa kirjallista varoitusta;
- 2) 85 §:ssä tarkoitettua opiskelijan määräaikaista erottamista oppilaitoksesta;
- 3) 85 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden pidättämistä;
- 4) 86 §:ssä tarkoitettua asuntolasta erottamista;

- 5) 100 §:ssä tarkoitettua oikeutta maksuttomaan ruokailuun;
- 6) 101 §:ssä tarkoitettuja erityistä tukea saavan opiskelijan opintososiaalisia etuuksia;
- 7) 102 §:ssä tarkoitettuja oppisopimuskoulutuksessa olevan opiskelijan opintososiaalisia etuuksia;
- 8) 104 §:ssä tarkoitettua oikeutta asuntolapaikkaan.

Edellä 111 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä.

113 §

Muutoksenhaku opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista, saa hakea muutosta valittamalla opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. Muutoksenhausta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan päätökseen säädetään opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta annetussa laissa (956/2011).

114 §

Muutoksenhakuaika

Valitus päätöksestä, joka koskee opiskelijalle annettavaa kirjallista varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista, opiskeluoikeuden pidättämistä taikka 112 §:n 2 momentissa tarkoitettua asiaa, sekä oikaisuvaatimus 111 §:ssä tarkoitettussa asiassa tulee tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tässä pykälässä tarkoitettut asiat tulee käsitellä kiireellisinä.

115 §

Kurinpitoa ja opiskeluoikeuden peruuttamista koskevan päätöksen täytäntöönpano

Opiskelijan määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskeluoikeuden pidättämistä tai opiskeluoikeuden peruuttamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä valituksesta huolimatta, jollei hallinto-oikeus tai opiskelijoiden oikeusturvalautakunta toisin määrää.

116 §

Valituskiellot

Henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa suunnitellussa osaamisen hankkimiseen liittyvässä asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla siltä osin, kun asia koskee opintojen suoritusajankohtaa tai -paikkaa. Muutosta ei saa hakea myöskään asiassa, joka koskee opiskelijan yksilöllisiä valinnanmahdollisuuksia eikä 85 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettua asiaa. Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 111 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ei saa hakea muutosta valittamalla. Muutosta ei saa hakea valittamalla myöskään 55 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimuksesta annettuun työelämätoimikunnan tai rehtorin päätökseen.

531/2017

117 §

Valituslupa

Jollei muualla laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

13 luku

Erinäiset säännökset

118 §

Henkilöstö

Jokaisella oppilaitoksella ja koulutuksen järjestäjän toimipisteellä, jossa järjestetään tässä laissa tarkoitettua koulutusta tai tutkintoja, tulee olla toiminnasta vastaava rehtori tai muu toiminnasta vastaava johtaja, joka täyttää rehtorille säädetyt kelpoisuusvaatimukset. Koulutuksen järjestäjä voi kuitenkin päättää, että useammalla toimipisteellä on yhteinen toiminnasta vastaava rehtori tai johtaja. Kaksikielisessä oppilaitoksessa tulee olla rehtori tai muu toiminnasta vastaava johtaja kumpaakin kieliryhmää varten taikka rehtori tai muu toiminnasta vastaava johtaja, joka täydellisesti hallitsee oppilaitoksen molemmat opetuskielet. Mitä tässä laissa muualla säädetään rehtorista, koskee myös muuta toiminnasta vastaavaa johtajaa.

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla koulutuksen järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä opettajan virkoja tai työsopimussuhteisia opettajia. Lisäksi koulutuksen järjestäjällä voi olla tuntiopettajia ja muuta henkilöstöä.

Rehtorin ja opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Aluehallintovirasto voi erityisestä syystä myöntää kelpoisuusvaatimuksista erivapauden. Yliopisto voi yksittäistapauksessa todeta henkilön kelpoiseksi antamaan opetusta jollakin taiteenalalla siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

119 §

Työelämätoimikuntien asettaminen ja kokoonpano

Opetushallitus asettaa työelämätoimikunnat enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja nimittää työelämätoimikuntiin enintään yhdeksän jäsentä kuhunkin. Jäsenten tulee edustaa työnantajia, työntekijöitä, opetusalaa ja, jos itsenäinen ammatin harjoittaminen on alalla laajuudeltaan merkittävää, itsenäisiä ammatinharjoittajia. Lisäksi Opetushallitus voi työelämätoimikunnan esityksestä nimittää toimikuntaan pysyviä asiantuntijoita. Opetushallitus päättää työelämätoimikuntien jäsenten palkkiot ja huolehtii toimikuntien maksuliikenteestä, kirjanpidosta ja arkistosta.

Työelämätoimikuntien jäsenet toimivat virkavastuulla. Työelämätoimikuntien jäsenten esteellisyyteen sovelletaan, mitä hallintolain 27–29 §:ssä säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin työelämätoimikuntien asettamisesta, kokoonpanosta ja päätöksenteosta.

120 §

Työelämätoimikuntien tehtävät

Opetushallitus päättää työelämätoimikuntien tutkintokohtaisesta työnjaosta. Tutkintokohtaisessa työnjaossa on ammatillisissa tutkinnoissa osoitettavan ammattitaidon ja osaamisen lisäksi otettava huomioon yksittäisten tutkintojen määrä ja laaja-alaisuus sekä tutkintoa järjestävien koulutuksen järjestäjien ja tutkintoa suorittavien määrä.

Työelämätoimikuntien tehtävänä on:

1) osallistua näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadun varmistamiseen ja toimittaa tiedot havaitsemistaan puutteista opetus- ja kulttuuriministeriölle sekä pyynnöstä antaa opetus- ja kulttuuriministeriölle lausuntoja koulutuksen järjestäjäkohtaisesti tutkinnoittain eriytyvistä osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmista;

2) osallistua ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen sekä ammatillisten tutkintojen ja niiden perusteiden kehittämiseen yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen kanssa; ja

3) käsitellä 55 §:ssä tarkoitetut tutkintokoulutuksen opiskelijan osaamisen arviointia koskevat oikaisupyynnöt.

Opetushallitus määrää päättämiensä työelämätoimikuntien tehtäviksi 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien lisäksi tai tutkintokohtaisesta työnjaosta poiketen:

1) vastata kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 15 §:ssä tarkoitetun kokeen järjestämisestä ja valvonnasta sekä mainitun lain 5 §:n 3 momentissa tarkoitetun todistuksen antamisesta;

2) käsitellä tämän lain 55 §:ssä tarkoitetut tutkintokoulutuksen opiskelijan osaamisen arviointia koskevat oikaisupyynnöt, kun ne koskevat 13 §:n 2 momentissa tarkoitettuja yhteisiä tutkinnon osia tai niiden osa-alueita; ja

3) käsitellä tämän lain 55 §:ssä tarkoitetut tutkintokoulutuksen opiskelijan osaamisen arviointia koskevat oikaisupyynnöt, kun ne koskevat sellaisia tutkinnon osia, jotka voivat tutkinnon perusteiden mukaisesti kuulua useaan eri tutkintoon ja opiskelija suorittaa vain tutkinnon osan tai osia.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin työelämätoimikuntien tehtäviä.

121 §

Työelämätoimikuntien sihteeristö

Opetushallituksen yhteydessä toimii työelämätoimikuntien sihteeristö. Sihteeristön tehtävänä on tukea työelämätoimikuntia niiden 120 §:n mukaisissa tehtävissä.

122 §

Rikosoikeudellinen virka- ja vahingonkorvausvastuu

Koulutuksen järjestäjän henkilöstöön, osaamisen arvioijaan ja työelämätoimikunnan jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

123 §

Tutkinnon suorittamismahdollisuuksista ja koulutuksesta tiedottaminen

Koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia siitä, että tutkinnon suorittamismahdollisuuksista ja annettavasta koulutuksesta ja koulutukseen hakeutumisesta on tietoa yleisesti saatavilla. Mitä tässä pykälässä säädetään, ei koske henkilöstökoulutusta.

Tiedotettavista asioista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

124 §

Koulutuksen järjestäjien yhteistyövelvoite

Koulutuksen järjestäjien tulee tehdä yhteistyötä alueen työ- ja elinkeinoelämän, muiden ammatillisen koulutuksen järjestäjien, lukiokoulutuksen järjestäjien, korkeakoulujen ja

perusopetuksen järjestäjien sekä nuorisotyötä tekevien julkisten tahojen ja yksityisten yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Lisäksi koulutuksen järjestäjien tulee tehdä yhteistyötä niiden työelämätoimikuntien kanssa, joiden toimialaan koulutuksen järjestäjän järjestämät tutkinnot kuuluvat.

Koulutusta järjestettäessä tulee olla yhteistyössä alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden huoltajien kanssa.

Työvoimakoulutuksen tarjontaa suunniteltaessa koulutuksen järjestäjän on tehtävä yhteistyötä työ- ja elinkeinotoimiston sekä elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa. Koulutuksen järjestäjän, joka järjestää järjestämisluvassaan määrättyllä tavalla työvoimakoulutusta, tulee osallistua elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kutsusta työvoimakoulutuksen tarjonnan suunnittelua koskevaan keskusteluun.

125 §

Osaamistarpeiden ennakointi

Koulutuksen järjestäjän tulee ennakoida toiminta-alueensa osaamistarpeita ottaen huomioon toiminta-alueen työvoimatarve ja väestökehitys.

126 §

Koulutuksen arviointi ja laadunhallinta

Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida järjestämiään tutkintoja, koulutusta ja muuta toimintaa sekä niiden laatua ja vaikuttavuutta. Koulutuksen järjestäjä vastaa järjestämiensä tutkintojen, koulutuksen ja muun toiminnan laadusta ja laadunhallinnan jatkuvasta parantamisesta. Koulutuksen järjestäjän on myös säännöllisesti osallistuttava ulkopuoliseen toimintansa ja laadunhallintajärjestelmiensä arviointiin sekä julkistettava järjestämänsä arvioinnin keskeiset tulokset.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittamisestä.

Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta säädetään Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetussa laissa (1295/2013).

127 §

Rahoitus

Tässä laissa tarkoitettua toimintaa varten myönnettävästä rahoituksesta säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa.

14 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

128 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

Tällä lailla kumotaan ammatillisesta peruskoulutuksesta annettu laki (630/1998) ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettu laki (631/1998), jäljempänä *kumotut lait*. Muualla lainsäädännössä olevalla viittauksella kumottuihin lakeihin tarkoitetaan tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin.

Lain 2 luvun säännöksiä tutkintorakenteesta sekä tutkintojen ja niiden osien mitoitusperusteista, laajuudesta, muodostumisesta ja tutkinnon perusteista sovelletaan tämän lain voimaan tulon jälkeen voimaan tuleviin tutkinnon perusteisiin.

Ammatillisten perustutkintojen perusteet tulevat voimaan 1 päivänä elokuuta 2018. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädetään ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen perusteiden voimaantulosta. Ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen perusteet tulevat voimaan aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 2018 ja viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2019.

Opetushallituksen tulee tutkintojen perusteet määrätessään huolehtia siitä, että koulutuksen järjestäjille jää riittävästi aikaa ottaa ne käyttöön 4 momentissa säädettyinä ajan-kohtina.

129 §

Tutkintojen perusteita koskevat siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaantulon jälkeen koulutuksen järjestäjä voi ottaa opiskelijan suorittamaan tutkintoa kumottujen lakien nojalla määrättyjen tutkinnon perusteiden mukaisesti kunnes 128 §:n 4 momentissa tarkoitettua vastaavan uuden tutkinnon perusteet ovat voimassa, ei kuitenkaan näyttötutkintona suoritettavaa ammatillista perustutkintoa. Opiskelija, joka on otettu suorittamaan ammatillista perustutkintoa, siirtyy suorittamaan tutkintoa tämän lain nojalla määrättyjen tutkinnon perusteiden mukaisesti 1 päivänä elokuuta 2018.

Ennen lain voimaantuloa tutkinnon suorittamisen aloittaneella opiskelijalla sekä 1 momentissa tarkoitettulla ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittamisen aloittaneella opiskelijalla on oikeus suorittaa tutkinto kumottujen lakien nojalla määrättyjen perusteiden mukaisesti 31 päivään joulukuuta 2021 saakka. Opiskelija voi kuitenkin siirtyä suorittamaan tutkintoaan tämän lain nojalla määrättävien tutkinnon perusteiden mukaisesti. Edellä tässä momentissa mainitun ajankohdan jälkeen opiskelija siirtyy suorittamaan tutkintoa tämän lain nojalla määrättävien tutkinnon perusteiden mukaisesti.

130 §

Valmentavaa koulutusta koskevat siirtymäsäännökset

Opetushallituksen tulee määrätä tässä laissa tarkoitettua ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen perusteet sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen perusteet siten, että koulutuksen järjestäjät voivat ottaa koulutuksen perusteet käyttöön tämän lain voimaan tullessa.

Lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisen ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen ennen lain voimaantuloa aloittanut opiskelija siirtyy lain voimaan tullessa suorittamaan tässä laissa tarkoitettua ammatilliseen koulutukseen valmentavaa koulutusta. Lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisen työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen ennen tämän lain voimaantuloa aloittanut opiskelija siirtyy lain voimaan tullessa suorittamaan tässä laissa tarkoitettua vastaavaa koulutusta. Opiskelijan opiskeluaikaan sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

131 §

Tutkintojen nimien ja tutkintonimikkeiden suojaamista koskeva siirtymäsäännös

Poiketen siitä, mitä 17 §:ssä säädetään, ennen tämän lain voimaan tuloa suoritetuista tutkinnoista saa käyttää niitä tutkintojen nimiä ja tutkintonimikkeitä, jotka ovat voimassa tämän lain voimaan tullessa.

Kokeiluja koskevat siirtymäsäännökset

Kokeilut, joiden aloittamisesta on päätetty kumottujen lakien nojalla ennen tämän lain voimaantuloa, toteutetaan loppuun myönnetyn kokeiluluvan mukaisesti. Kokeilussa noudatettavat tutkinnon tai koulutuksen perusteet ovat voimassa kokeilun ajan.

Järjestämislupien muuttamista koskevat siirtymäsäännökset

Kumottujen lakien nojalla myönnettyjen ammatillisen peruskoulutuksen ja lisäkoulutuksen järjestämislupien sekä tehtyjen näyttötutkintojen järjestämissopimusten voimassaolo päättyy tämän lain voimaan tullessa, jollei 134 §:ssä toisin säädetä. Opetus- ja kulttuuriministeriö muuttaa hakemuksetta ja maksutta kumottujen lakien nojalla myönnettyt järjestämisluvat tämän lain mukaisiksi ammatillisen koulutuksen järjestämisluviksi siten kuin tässä pykälässä säädetään.

Kumottujen lakien nojalla myönnetyt järjestämisluvat muutetaan tämän lain mukaisiksi siten, että tutkintojen myöntämis- ja järjestämisoikeus määrätään koskemaan niitä ammatillisia perustutkintoja, joihin koulutuksen järjestäjällä on ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain nojalla myönnetty järjestämislupa sekä niitä ammatti- ja erikoisammattitutkintoja, joita koskevan näyttötutkintojen järjestämissopimuksen tutkintotoimikunta on ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla solminut koulutuksen järjestäjän kanssa. Tässä momentissa säädetystä voidaan kuitenkin erityisestä syystä poiketa koulutuksen järjestäjän tosiasiallisen toiminnan perusteella.

Jos koulutuksen järjestäjälle on kumottujen lakien nojalla myönnetyn järjestämisluvan perusteella määrätty:

- 1) oikeus järjestää ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaa koulutusta, muutetaan se oikeudeksi järjestää tässä laissa tarkoitettua ammatilliseen koulutukseen valmentavaa koulutusta;
- 2) oikeus järjestää ansio- ja liikennealantekijän tehtäviin, lennonjohtajan tehtäviin tai kaupunkiraideliikenteen tehtäviin valmistavaa koulutusta, muutetaan se oikeudeksi järjestää 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua vastaavaa ammatilliseen tehtävään valmistavaa koulutusta;
- 3) oikeus toimia kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 10 §:ssä tarkoitettuna koulutuskeskuksena, myönnetään vastaava oikeus uudessa järjestämisluvassa;
- 4) erityiseksi koulutustehtäväksi huolehtia erityisopetuksen ja työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen järjestämisestä, määrätään koulutuksen järjestäjälle 27 §:n 2 momentissa tarkoitettu vastaava tehtävä;
- 5) oikeus järjestää sisäoppilaitosmuotoista koulutusta, myönnetään vastaava oikeus uudessa järjestämisluvassa;
- 6) lain 27 §:n 4 momentissa tarkoitettuja velvoitteita, ehtoja taikka kehittämis- tai muita tehtäviä vastaavia tehtäviä, määrätään vastaavat velvoitteet, ehdot ja tehtävät uudessa luvassa, jollei erityisestä syystä muuta johdu.

Uudet järjestämisluvat myönnetään siten, että 24 §:ssä tarkoitettut opetus- ja tutkintokielet vastaavat kumottujen lakien nojalla myönnetyn järjestämisluvan opetuskieltä sekä lupaa järjestää vieraskielistä koulutusta. Lain 25 §:ssä tarkoitettu toiminta-alueesta päätettäessä tulee ottaa huomioon kumottujen lakien nojalla myönnetyn järjestämisluvan määräykset kunnista, joissa koulutusta saa järjestää sekä koulutuksen järjestäjän tosiasiallinen toiminta-alue. Lain 26 §:ssä tarkoitettu opiskelijavuosien vähimmäismäärästä päätettäessä tulee ottaa huomioon kumottujen lakien nojalla myönnetyn järjestämisluvan opiskelijamääriä, oppisopimusmääriä taikka opiskelijatyövuosien tai opiskelijatyöpäivien

määriä koskevat määräykset sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaan rahoitetut koulutuksen järjestäjän opiskelijamäärät, oppisopimusmäärät, opiskelijatyövuodet tai opiskelijatyöpäivät.

134 §

Muut järjestämislupia ja näyttötutkintojen järjestämissopimuksia koskevat siirtymäsäännökset

Jos koulutuksen järjestäjällä on kumottujen lakien nojalla myönnetyn järjestämisluvan perusteella oikeus järjestää valmistavaa koulutusta tai oppisopimuskoulutusta sellaiseen tutkintoon, johon järjestäjälle ei myönnetä tässä laissa tarkoitettua järjestämislupaa, kumottujen lakien nojalla myönnetyn järjestämisluvan voimassaolo päättyy 31 päivänä joulukuuta 2019. Koulutuksen järjestäjän tulee hankkia 52 §:ssä tarkoitettua näytön toteuttaminen ja 53 §:ssä tarkoitettu osaamisen arviointi sellaiselta koulutuksen järjestäjältä, jolle on myönnetty tässä laissa tarkoitettu kyseisen tutkinnon järjestämislupa. Koulutuksen järjestäjä ei kuitenkaan voi ottaa uusia opiskelijoita kumottujen lakien nojalla myönnetyn järjestämisluvan mukaiseen koulutukseen tämän lain voimaantulon jälkeen. Jos opiskelija ei ole suorittanut opintojaan loppuun 31 päivään joulukuuta 2019 mennessä, koulutuksen järjestäjän tulee ohjata opiskelija hakeutumaan toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen.

Jos ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla myönnetyn järjestämisluvan mukaisena koulutustehtävänä on ainoastaan sellainen muu ammatillinen lisäkoulutus, joka vastaa 8 §:n 1 kohdassa tarkoitettua ammatillista osaamista syventävää tai täydentävää koulutusta, tämän järjestämisluvan voimassaolo päättyy 31 päivänä joulukuuta 2021. Poiketen siitä, mitä 9 §:ssä säädetään, koulutusta voidaan järjestää myös henkilöstökoulutuksena. Koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia siitä, että opiskelijat saavat suoritettua aloittamansa koulutuksen loppuun ennen järjestämisluvan voimaantulon päättymistä.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua näyttötutkinnon järjestäjän, jolle ei myönnetä tämän lain mukaista järjestämislupaa, tulee ohjata ennen tämän lain voimaantuloa tutkinnon suorittamisen aloittanut opiskelija, jonka henkilökohtaistamisesta näyttötutkinnon järjestäjä on ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 8 a §:n mukaisesti vastannut, hakeutumaan toisen koulutuksen järjestäjän järjestämään tutkintokoulutukseen tai näyttöön.

135 §

Henkilökohtaistamista koskevat siirtymäsäännökset

Henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa ei laadita, jos opiskelija suorittaa tutkintoa kumottujen lakien nojalla määrättyjen tutkinnon perusteiden mukaisesti tai jos opiskelija on aloittanut valmentavan koulutuksen ennen tämän lain voimaan tuloa. Mainittu opiskelijan osalta ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 29 a §:n nojalla laadittu opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, mainitun lain 17 §:n nojalla laadittu opiskelijan henkilökohtainen opiskeluohjelma sekä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 8 a §:n nojalla laadittu henkilökohtaistamista koskeva asiakirja jäävät voimaan tämän lain voimaan tullessa. Tämän lain 5 lukua sovelletaan kuitenkin päivitetäessä edellä mainittuja kumottujen lakien nojalla laadittuja suunnitelmia.

136 §

Osaamisen arvioinnin oikaisua koskevat siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa tiedoksi saatuun osaamisen arviointiin pyydetään oikaisua tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Ammatilli-

531/2017

sesta peruskoulutuksesta annetun lain 25 c §:n 2 momentissa ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 c §:n 2 momentissa tarkoitettuun osaamisen arvioinnin oikaisua koskevaan päätökseen pyydetään kuitenkin oikaisua 55 §:n 3 momentin mukaisesti, jos arvioinnin oikaisua koskeva päätös on tehty 15 päivänä marraskuuta 2017 tai sen jälkeen.

137 §

Erityistä tukea sekä ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista poikkeamista koskevat siirtymäsäännökset

Jos opiskelija suorittaa tutkintoa kumottujen lakien nojalla määrättyjen tutkinnon perusteiden mukaisesti tai on aloittanut valmentavan koulutuksen ennen tämän lain voimaantuloa, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 20 §:n 1 momentin nojalla tehty päätös erityisopetuksen järjestämisestä ja laadittu henkilökohtainen opetuksen järjestämisestä koskeva suunnitelma, mainitun lain 19 a §:n 2 momentin nojalla tehty päätös mukauttamisesta sekä mainitun lain 21 §:n nojalla tehty päätös erityisistä opiskelujärjestelyistä jäävät voimaan tämän lain voimaan tullessa. Tämän lain 5 lukua sovelletaan kuitenkin päivitettäessä edellä tarkoitettua henkilökohtaista opetuksen järjestämisestä koskevaa suunnitelmaa.

138 §

Oppisopimuskoulutusta ja työssäoppimista koskevat siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettu oppisopimuskoulutus ja työssäoppimisjakso järjestetään loppuun tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden oppisopimuskoulutusta ja työssäoppimista koskevien säännösten mukaisesti.

139 §

Koulutuksen järjestäjän henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset

Poiketen siitä, mitä kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 4 §:ssä säädetään julkisesta hakumenettelystä, koulutuksen järjestäjänä toimiva kunta tai kuntayhtymä voi ottaa palveluksessaan tämän lain voimaan tullessa olevan työsopimussuhteisen opettajan vastaavaan virkasuhteeseen ilman julkista hakumenettelyä, jos hän täyttää säädetyt kelpoisuusvaatimukset. Virkasuhteeseen ottaminen ilman julkista hakumenettelyä edellyttää, että opettajan palvelussuhde on jatkunut ilman keskeytystä tämän lain voimaantulon jälkeen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu virkasuhteeseen ottaminen ilman julkista hakumenettelyä tulee tehdä 31 päivään joulukuuta 2018 mennessä.

140 §

Tutkintotoimikuntia koskevat siirtymäsäännökset

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla asetetut tutkintotoimikunnat jatkavat toimintaansa 31 päivään heinäkuuta 2018 saakka. Tutkintotoimikuntien tehtävänä on antaa tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti todistukset suoritetuista tutkinnon osista, jotka on arvioitu ennen tämän lain voimaantuloa sekä tutkinnoista, joiden muodostumiseksi vaadittavat tutkinnon osat on suoritettu ennen tämän lain voimaantuloa. Tutkintotoimikuntien toimintaan sovelletaan, mitä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 7 ja 7 a §:ssä sekä niiden nojalla säädetään.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 7 c §:ssä tarkoitettu näyttötutkintosihteeristö voi jatkaa toimintaansa 31 päivään heinäkuuta 2018 saakka. Näyttötutkintosihteeristöön sovelletaan mainitussa pykälässä ja sen nojalla säädettyä.

Tutkintotoimikunnat eivät voi solmia tai irtisanoa ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 7 d §:ssä tarkoitettuja näyttötutkintojen järjestämissopimuksia 1 päivästä syyskuuta 2017 lukien. Tässä momentissa säädettyä ei kuitenkaan sovelleta, jos näyttötutkintojen järjestämissopimusta koskeva hakemus on tullut vireille ennen mainittua ajankohtaa.

141 §

Näyttötutkintojen suoritusrekisteriä koskevat siirtymäsäännökset

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 7 §:n 5 momentin säännöksiä sovelletaan Opetushallituksen ja tutkintotoimikuntien näyttötutkintojen suoritusrekisteriin liittyvien tehtävien osalta sekä mainitun lain 18 a, 18 c ja 18 d §:n säännöksiä tutkintotoimikuntien 140 §:ssä säädettyjen tehtävien osalta 31 päivään heinäkuuta 2018 saakka.

Opetushallitus ylläpitää näyttötutkintojen suoritusrekisteriä 1 päivästä elokuuta 2018 lukien. Näyttötutkintojen suoritusrekisteriin sovelletaan, mitä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 7 §:n 5 momentissa säädetään Opetushallituksen tehtävistä sekä 18 b §:ssä tietojen säilytysajasta.

142 §

Voimaan jätettävät asetukset

Seuraavat kumottujen lakien nojalla annetut asetukset jäävät edelleen voimaan:

- 1) opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettu asetus (986/1998);
- 2) eräiden oppilailta ja opiskelijoilta perittävien maksujen perusteista annettu opetusministeriön asetus (1323/2001);
- 3) koulutuksen arvioinnista annettu valtioneuvoston asetus (1061/2009); sekä
- 4) ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen hakumenettelystä annettu valtioneuvoston asetus (294/2014).

Naantalissa 11 päivänä elokuuta 2017

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen